

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

8-hasábos postai sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólécora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Szombat, február 14.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezéreltek: Mangra és a nemzetiségi politika
A képviselőház ülése.

A fővárosi anjót az aradi püspökválasztásról
Tárgyalások az obstrukció lezárásáról.

Előkezelések a mozgósításra.

A kenyérszító-bizottság ülése.

Utazás Kecskeméthy körül.

Rémös gyilkosság Világoson.

Aradi fűszerkereskedők értekezlete.

A makói szinkór összedől.

A vasúti titkár rágalmazási pöre.

A kenyér-ésér.

A püspökválasztás után.

Giron — hipnotizőr?

Tárca: Én és a hadsereg. Írta: Dobos K. dr. —

Egy szerelmes búcsúja. Írta: Vértesi Gyula.

Mangra és a nemzetiségi politika.

Arad, február 13.

A román nemzetiségi politika iránt érdeklődők között nagy feltűnést keltett Mangra Vazul nagyváradi püspöki helynöknek e lap tudósítója előtt tett azon nyilatkozata, hogy liberális programmal fog képviselőnek föllépni. A nemzetiségi párt, amelynek vezéréül Mangra Vazult szokták tekinteni, a közelmúltban mondta ki, hogy a passzivitással fölhagy és nemzetiségi programmal belép a parlamentbe. Annival feltűnőbb volt, hogy ép Mangra jelenté ki, miszerint ő a kormány programja alapján akar a képviselőházba jutni.

Mangrának e nyilatkozatáról az Aradi Közlöny egy munkatársa érdekes beszélgetést folytatott az „aktivisták” egy aradi vezéremberével. Az első kérdése ez volt:

— Vajjon az, hogy Mangra liberális programmal lép föl, nem jelenti-e azt, hogy párt-hívei is ugyanily programmal akarják megkezdeni az aktivitást?

— Egyáltalán nem. Az aktivitás hívei, akik egyházi tekintetben föltétlen hívei Mangrának, a politikában különválnak tőle. Mangra az egyház érdekét tekinti, a mikor nem lép föl a kormány ellenzékeül s azt hiszi, hogy a kormány politikáját követve, többet érhet el a román egyház ügyének. Az aktivitás hívei megtartják a nemzetiségi programot, a melyből elejtették Erdély különválását és a dualizmust érintő pontokat, ellenben súlyt fektetnek a nemzetiségi törvény végrehajtására. Ez az aktivisták programja a politikában, amelyen nem működnek együtt Mangrával. A legutóbbi időben a románok között mindinkább meggyőződésé vált, hogy a nemzetiségi politikát teljesen külön kell választani az egyházi érdekektől. Ez a szempont vezetett bennünket, a mikor püspökké Papp I. Jánost választottuk, aki politikával so-hase foglalkozott. Ez a szempont nyilvánult meg különben Goldis Józsefnek püspökké választásakor, akit ép azok segítettek többségre, akiknek ő politikailag el lenlábásuk volt. Ez a szempont az, hogy a politikában elválunk Mangrától, aki ugy tudom, nem is fog kísérletet tenni, hogy e különválást megakadályozza s az aktivistákra a kormány programját erőszakolja, csak azért, mivel ő a maga szempontjából e politikával nagyobb eredményeket remél elérni az egyház számára. Az aktivitásnak programja legköze-

lebb a nyilvánosság elé fog jutni. Ugy tudom, Goldis László, aki az aktivitásnak egyik első hirdetője, könyvet ad ki, magyar és román nyelven, a melyben kifejti a megalakítandó országos román nemzetiségi párt programjának tervezetét. Eöben Goldis egy kormányképes párt programját fogja kifejteni, amelyet tehát nem fognak merev ellentétek elválasztani a közjogi alapon álló politikától.

— Mi az oka, hogy Goldis László nem lépett föl a magyar csékei kerületben, ahol pedig esetleg komoly kilátásai lehettek volna?

— Az aktivitás megnyilatkozása nem történhetik meg részletesen ötletszerűen. A passzivitással való felhagyást egy összehívandó általános zárt gyűlésnek kell kimondani s csak annak megbízásából lehet az aktivitást tényleg foganatosítani. Magától értetődik, hogy az, aki az aktivitás mozgalmának élén működik, nem mondhatja ki egymaga az aktivitást, hanem bevárja, a míg azt a pártgyűlés határozza el; mert csakis ilyen gyűlés állapíthat meg parlamenti programot. Ilyenformán az aktivitás csak a legközelebbi általános választások alkalmával fog testet ölthetni, s ha addig román nemzetiségi programmal valaki föllépne, annak maguk az aktivitás hívei volnának ellens.

— Gondolja, hogy a román egyháznál, mint nemzetiségi egyháznál, a politika teljesen különválasztható lesz az egyháztól?

— En remélem ezt. Es ép azért, mert eddig az egyházi harcok a románság vezetőit, (az aktivitás híveit értem) elvonták

TÁRCA

Én és a hadsereg.*

Írta: Dobos Károly dr.

Egyszer tán mindnyájunk lelkének
Mégfujják azt a trombitát,
S vágyunk mindnyájan katonának
A lányokért tán legkivált . . .

Nekik a fő az uniformis
A külső fény, a csillogás,
Az ember, aki benne rejlik,
Lehet az akármicsodás . . .

Engem először vertek vasra . . .
Az elsősből ez enyém,
S e vasat — édes minden első —
En büszkeséggel viselém.

Szegény beteg társam védelme
Talán kissé elragadott,
S hogy, hogy nem történt, megbántottam
Legfőbb hadurt: a hadnagyot.

Más vármegyébe szöktem másszor
Es folyt a tánc, már virradott . . .

* A „Pályaválasztás” című ciklusból fölolvasta a mai napra kenyer-ésérón a szerző.

S mire a dob pergett, a sorban
Önkéntes ur is ballagott.

Hejh bizony egyszer gyáva voltam,
Hogy csak kikerem, ami fájt,
Mikor egy ékes bécsi hadfi
Szidta a magyar katonát . . .

Igy is megjártam igazában
Bár kapitányom szeretett
Soh'se ért engem, mint a többit
A hadnagy uri nevezet.

A jó öreg így vált el tőlem:
„Jó katona volt, jó gyerek,
De lássa, össze még se' illik
Ön és a „közös hadsereg . . .”

Egy szerelmes búcsúja.

Írta: Vértesi Gyula.

Megkaptam az eljegyzési kártyát. Első pillanatban arra gondoltam, hogy talán csak gúnyképen küldte el nekem, hogy tudtomra adja, milyen hamar el tudott felejteni engem. De nem! Sokkal gyöngédebb s jobb a maga lelke, minthogy ezért küldte volna. Es azután, akik olyan jó barátok mint mi, azok nem gúnyolódhatnak egymás fölött. Azért küldte, hogy egyszerűen jelezze, hogy vége van köztünk mindennek.

Csakugyan vége! S jobb így! Különben nem most lett vége! Hanem akkor, azon a szomorú őszi estén, talán épen ma két hónapja.

Hadd idézzem vissza még egyszer az emlékembe. — hallgassa meg még egyszer a mi történetünk szomorú befejezését. Köny ne jöjjen a szemébe míg olvassa, nekem se jött, míg irtam. Hiszen okosan cselekedtünk; becsületekre mondom, mindketten nagyon okosan.

. . . Alkonyatra hajlott az idő. A férfi és a leány ott ült egymás mellett. A leány lehajtott fővel varrt, a fiatal ember pedig vágyó, szerelmes tekintettel kísérte a kis kéz minden mozdulatát, a lesütött pillák minden rezzenését.

A leány úgy látszik készakarva nem néz fel a varrásáról, csak öltöget szorgalmasan azzal a látszólagos egykedvű nyugalommal, melylyel annyiszor próbáljuk elleplezni a lelkünkben viharzó érzéseket.

Persze, hogy ritkán sikerül az ellenkezés. A leány is hiába mutatja, mintha egyéb gondja se lenne, mint ügyelni a varrását öltésről-öltésre. Kipirult arca s meg-megránduló ajka elárulja az izgatottságát. A férfi észre is veszi a gyöngéden megakarja fogni a kezét:

— Edes kis Erzsikém! Nézzen rám. Mondani akarok valamit!

— Ugyen mit? Itt ül már egy órája és nem mond semmit.

— Mert vart. Hagyja abba!

— Azért nem beszélt, mert varrtam? Dehogy. Azért, mert nem volt beszélni valója.

— Nagyon szeretem. Hát nem elég ez?

a tulajdonképeni nemzetiségi politikától, csupán, a mikor ezek a harcok remélhetően tovább folytattnak nem fognak, lesz alkalom a politikai élet terén való működésre. Es ez az idő meg fogja mutatni, hogy mennyire disztingválnak a románok az egyház és politika között, és hogy mennyire nem zavarják össze a kettőt. Ha az egyházi ügyek érdeke megkívánja, hogy politikát ne keverjenek belé, ugy a nemzetiségi politikának is érdeke, hogy ne kössék össze az egyház dolgaival.

— Mi a valószínűség abból, hogy Mangra a jövő év érsekség reményében választja a politikát, mely őt a kormányhoz közelebb hozza?

— Ez tisztán Mangra dolga és valamint önnek, ugy nekem se adatott meg, hogy az ő gondolataiban olvashassak. De nem hiszem. Nekem az a meggyőződés, hogy Mangra nem kíván politikus lenni, csak az egyháznak vezérfia. Hiszen ha politikában akarna szerepelni, ugy befolyását, mely a püspökválasztásnál oly eklatánsul megnyilvánult, akkép hasznosíthatta volna, hogy a nemzetiségi politikával keres érvényesülést. Ezt azonban nem teszi, hanem nyíltan hangoztatja, hogy a liberális politikának híve. Miután meg nem erősítés után nem keresett oly politikát, a melynek élén a kormánynak kellemetlenséget okozhatott volna, hanem ép a kormány mellé áll, — ez mutatja legjobban, hogy Mangra már nem politikus, csak az egyház embere.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, február 13.

Orkányszerű szélviharban gyűltek ma lasankint a képviselők a Házba. Nagyon gyéren jöttek, ugy, hogy Apponyi még fél 11-kor sem merte megnyitni az ülést, nehogy a határozatképtelenség miatt újból fel kelljen függeszteni. A mikor pedig végre megnyitotta, akkor is inkább künn a folyosón időztek a honatyák, a kik a dunai oldalon gyönyörködtek a megdagadt folyam hullámzásában.

A Ház művezetőségének tagjai ezalatt folyosóról-folyosóra, teremről-teremre futkostak,

megnézni, történt valahol kár? De alig egy-két ablak tört el.

A teremben ezalatt Vertán Endre fejtegette a pragmatika szankciót. Kevesen hallgatták, holott délre igen sokan jöttek el, de ezt a Bauer Antal összeférhetlenségi ügye okozta. A kisorsolásra eljöttek olyanok is, akiket csak nagy ritkán látnak az aranyos falak. Ezek között volt gróf Tisza István is, aki csak kisorsolások idején jó már a Házba.

Az obstrukció pedig folyik tovább. Maga Vertán három óra hosszat beszélt.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, báró Fejérváry Géza, Plósz Sándor és Cseh Ervin miniszterek.

Elnök fél 11-kor nyitja meg az ülést és jelenti, hogy 1 órakor a mai ülés a Bauer-ügyben kisorsolandó zsüri miatt véget ér. Jelenti továbbá, hogy Harkányi János báró lemondott a mandátumáról.

(Az ujoncjavaslat).

Vertán Endre azt kutatja, hogyan és mikor állapította meg a király a közös hadseregben a német nyelvet. Ezt a törekvést már a pragmatika szankció után követték a császári udvarban. Szomorú, hogy a magyar nemzet később maga adta fel jogait a hadserege belső szervezetre vonatkozólag.

Endrey Gyula: Labancvilág volt akkor!

Vertán: A törvényekből bizonyítja, hogy a magyar nemzetnek joga van az önálló nemzeti hadsereghez, de sőt joga van a szabad királyválasztáshoz és ezt csak a pragmatika szankcióban körülírt kautélák között adta fel. Történelmi visszapillantásai során utal az 1867. XII. t. cikkekre. Ha a Ház kívánja, felolvassa ezt a törvényt.

Felkiáltások jobbról: Irmerjük!

Endrey: Csak olvassd fel, hadd tanulják meg jobban!

Vertán idéz e törvényből és azt vitatja, hogy a magyar vezénnyelvet nem adtuk fel és hogy a közös hadseregben is a magyar vezénnyelvet kell használni a magyar ezredekben.

Gabányi: Ha jó a magyar nyelv a honvédségnél, akkor jó a közös hadseregben is.

Vertán ezután szünetet kér.

A szünet után

Vertán folytatja beszédét és még egyre történelmi fejtegetésekben bizonyítja a magyar vezénnyelv jogosultságát. A magyar államiséget a katonaságnál lépten-nyomon megnyirbálják, sőt ugy tesznek, mintha elismerni sem akarnák a magyar államiséget, de annak szuverénitását egyáltalán nem respektálják.

A magyar nemzet gyávaságának tartja, hogy nyelvének a hadseregben nem tud érvényt szerezni. A Habsburgoknak nem Ausztria az erőssége, hanem Magyarország. A Habsburgok eleinte másként beszéltek a magyarokkal.

Pozsgay: Idejöttek kunyorálni! (Zaj).

Vertán nem fogadja el a javaslatot, hanem határozati javaslatot terjeszt be, amely szerint ama királyi rendeletnek, hogy a magyar tisztek a magyar ezredekbe osztassanak be, érvény szerzettessék. (Helyeslés, tetszés).

Elnök az ülést félórára felfüggeszti a kisorsolás miatt, előbb azonban a holnapi napirendre a mai napirenden levő javaslatokat tüzi ki.

Pichler: Nem együttesen tárgyalandók!

Elnök: Eddig semmi kifogást nem tett elene a Ház!

Szünet után

Elnök kisorsolja a Bauer Antal ügyében a 12 rendes és 3 pót zsüri tagot.

Az összeférhetlenségi bizottság Bauer Antal hét szóval őt ellen fölmentette az összeférhetlenség vádjá alól.

TÁVIRATOK.

A spanyol királyné Bécsben.

Madrid, február 13. Krisztina anyakirályné és leánya, Terézia infánsnő tegnap este Bécsbe utazott. A pályaudvaron megjelent az asturiai herceg és neje, továbbá a miniszterek és udvari méltóságok, hogy a távozóktól elbucsuzzanak. A határig a madridi prefektura titkára és a közbátorsági szolgálat főnöke kísérte a királynét. A királyné Lovagonda grófné név alatt utazik. Kíséretében egy udvarhölgy és magán-titkára van.

A spanyolországi sztrájk.

Madrid, február 13. Silvela miniszterelnök egy újságíró előtt azt mondta, hogy a sztrájkoknak kettős jellegük van és pedig van bennök harc a tőke és a munka között és van bennök anarkisztikus törekvés. Ami az elsőt illeti, a kormány igyekezni fog helyreállítani az egyetértést, azután pedig erélyesen fel fog lépni a rendbontók ellen. Cadixban csak a sóbányamunkások sztrájkolnak, ellenben Corunában, ugy látszik, általános sztrájkra van kilátás.

— Mire elég?
— Hogy boldogok legyünk.
— A boldogsághoz nem elég a szerelem, — mondja a leány közönyösen, szinte durván.
— Erzsike! Komolyan beszélsz? Ugy-e, néni? — kérdi a férfi s ismét a leány keze után nyúl.

De az idege-en rántja el a kezét:

— Hagyjon békét!

— Kérem, ha parancsolja!

Feláll a leány mellől s az ablakhoz lép. Merev, komor szürke falat lát maga előtt s az égből picike foltot, a nagy bérkaszánya égbe meredő falai között. Lenn a parányi sötét udvaron a tót házmester veszedik valamelyik lakóval s a folyosók lassankint megtelnek érdeklődőkkel, akiknek mindnyájuknak jól esik, hogy a goromba czerberus ezuttal mással s nem velük veszekszik. A sűrű, ősz köd, mintha csak valami óriási kürtöbe kezdene leszállni, ugy tölti meg a nagy bérház négyszögletes, kürtöszzerű udvarát, fel egészen a padlás kiálló részeig.

Szomorú, bus hangulatot árasztó szürkeség borul mindenre. S lassankint elfődi a köd az égboltnak azt a kicsi szürke darabját is.

Akárcsak most elfődte a köd az ő saját külön kék egét, mely eddig ott ragyogott a leány szemében.

Mi lehetett egyszerre? Hiszen ő nem bántotta meg egy szóval sem. S tegnap még olyan nyájas, olyan kedves, olyan szerelmes volt. Egy

nap alatt ok nélkül csak nem fordulhatott el a szíve?

— Erzsike, az isten áldja meg, ne kinözzön! Mi baja van? Haragszik reám? Már nem szeret?

— Szeretem, de én azért azt mondom amit mondtam: a szerelem nem elég a boldogsághoz.

A férfi újra leül melléje s szótlanul, nézi, nézi, mintha a szemén át olvasni akarna a lelkében.

— Ugy-e, csak szomorúságot akarsz nekem okozni? Megirigyelted, hogy olyan boldog vagyok melletted? Ugye, nem ugy érezel, ahogy beszélsz? Hiszen akkor nem szerethetsz, akkor nem lehetsz az én kis feleségem, ha neked más is kell a boldogsághoz. Pénz, vagyon, nagy állás?

— Nem. De annyi kell, hogy becsületesen meg tudjunk élni. S neked annyi sincs.

— Dehogy nincs! Ha felemelik a fizetéseket...

— Ha! Még ez sem bizonyos. A miniszterek csak bolonditanak titeket, szegény koldusok. Ki törődik veletek? Ki fél tőletek? Senki.

— Ohó! Nem ugy van az! Egy szép nap az összes hivatalnokok strikolnak s mi lesz akkor?

— Másnapra az összes hivatalokat betöltik más emberekkel. Oh, ember van! S majd mind koldus, aki mindenre vállalkozik. És ha felemelik is a fizetést. Kilencszáz forintból, hogy élünk meg? En most tartom az anyámat, az öcsémet, — a színháznál kapok havonta nyolc-

van forintot, kézimunkával keresek husz—harminc forintot s alig hogy meg tudunk élni — s ha elvinnél, ennyink se lenne, — ha csak nem engednél a színpadon maradni.

— Inkább kolduljunk, de ott nem hagylak! Hogy az én feleségem testét ott bámulják a színpadon, hogy pénzért a lábát, a csipő, a mellét mutagasd, hogy minden rongyos komédiás összeszorogason s összecsókolgasson előttem és száz meg száz ember előtt, — nem, soha!

A fiatalember izgatottan jár le s fel a szobában, a leány közelebb húzódott az ablakhoz, hogy lásson valamit, míg a szomszéd szobában egy kopott ruhájú öreg asszony olvas valami összeszakadozott táblájú, ócska könyvből.

Az öreg asszonynál már régóta égett a lámpa s rászól a leányára is, hogy gyujtsa már meg. De az visszafeleli:

— Drága a petróleum, még látok!

S nem is gyujtja meg a lámpát, csak mikor a fiatalember, a homályt felhasználva, hozzá nagyon közel talál ülni.

A füstös, zöld papírernyő alól kiszűrődő fény kirívóan világítja meg a szoba szegény berendezését. A kopott ripszbutorokat, a kopott, rojtos szélű pokrócot, az asztal lekopott fakó fáját, melyen szanaszét hevernek a hímzések, a szalagok, a selyemdarabok.

S megvilágítja a lámpafény a leány arcát is, melyről az előbbi ideges pirosság teljesen eltűnt. Nyugodt fehér ez az arc! Fehér és szomorú. Szinte le lehet róla olvasni az önként okozott fájdalom hangulatát. Elszánt, szép.

A fővárosi sajtó az aradi püspökválasztásról.

(Vélemények Papp I. Jánosról.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 13.

A fővárosi lapok vegyes érzésekkel regisztrálják Papp I. János protoszcincellusnak aradi görög keleti román püspökké történt megválasztását. Egyik rész a választás eredményében nem talál kifogásolni valót s a másik rész határozott bajnak mondja, hogy Papp I. Jánost Mangra és pártja, tehát atulzók választották meg.

A *Budapesti Hírlap* ezeket írja:

A nemzetiségi politika szempontjából a mai püspökválasztásnak nincs semmi különösebb jelentősége. A választott püspök, Papp Ignác politikailag még sohasem szerepelt. Egyháznak és az egynázi tanúgynek ő is komoly gondolkodású férfiú volt. Magyarul nemcsak tökéletesen beszél, de mint közel huszonöt év óta állandóan aradi lakos, az aradi magyar társadalmi élet vezetőivel is folytonos barátságos érintkezésben volt. A Mangra párt azzal, hogy a püspöki székre őt segítette, egyúttal okos higgadtságának is tanujelét adta. Megerősítése ellen semmi kifogás, vagy aggodalom sem foghat föl a kormány részéről. Elégé önálló és értelmes fő a tekintetben is, hogy magát mint püspök se engedje a román tulzók által nemzetiség-politikai célokra fölhasználni.

Arra a kérdésre azonban, hogy az ő püspöksége az aradi görög keleti egyházmegyében békességet vagy harcot jelent-e? — nehéz volna ez idő szerint határozott feleletet adni. Csak annyi bizonyos, hogy a mostani két párt között még súlyos harcok lesznek, mentesek minden pártpolitikai színtől, de azért mégis egyházi téren fognak lefolyni. Metianu püspöksége az aradi egyházmegyére nézve általában jótékony hatású volt. Különösen anyagi tekintetben erősödött sokat a püspökség az ő kormányzata alatt. Metianunak azonban az aradiak szemében két nagy hibája volt. Először is nem volt aradi, hanem erdélyi. Másodszor nagyon szerette az egyházmegye főbb javadalmába erdélyi rokonságának tagjait ültetni. A mostani kisebbségben maradt Hamzsea is Metianu erdélyi rokonsága és protegáltjai körébe tartozott. Az aradiak már régóta elégedetlenek voltak „az erdélyi atyafiság” egyházi kormányzatával. Goldist is az segítette Hamzseával szemben diadallra, hogy tőle ez uralom megszüntetését remélték. Goldis azonban csak rövid ideig volt püspök, de egy nagyobb szabású purifikáláshoz jó és gyöngye ember is. Goldis halála után Mangrában vélték megtalálni azt a vaskezű

püspököt, a ki az egyházmegyét az erdélyi atyafiság uralmától megszabadítja. Ez a körülmény teszi érthetővé a Mangrához való nagy ragaszkodást.

Mangrából nem lesz ugyan püspök, de pártjának győzedelme azt jelenti, hogy a bihari, az aradi, sőt a temesi románság politikai vezetését is ő fogja rövid idő alatt kivenni, nem ugyan a nemzetiségi tulzók, hanem Babes és Gáll József kezeiből. Legutóbb tett nyilatkozata szerint a jövőd általános választások alkalomával, mint szabadelvűpárti jelölt fog zászlót bontani. Élére akar állani ama reménybeli aktív román politikuskoknak, a kik azt hiszik: kedvezőbb a románság az aktív politika, mint a passzív, de nem külön nemzetiségi alapon, hanem a szabadelvűpárt kebelében. Hogy a törekvésében a mostani aradi püspökben támogatója lesz, több mint bizonyos és hogy egy ilyen irányú újabb politikai szereplése magyar szempontból nem kifogásolható, az is tény. Vérmes reményeket azonban nem szabad ehhez fűzni, mert a románság vezetőinek többsége megmarad az eddigi tulzó állásponton és Mangra sem lesz szerencsésebb, mint ama Gáll Józsefhez hasonló hazafias románok, kiket most ő azért akar leszorítani a szereplés teréről, hogy bite szerint egy nagyobb és sikeresebb mozgalom vezére lehessen.

Az *E-s* a püspökválasztás eredményét a magyar állami tekintély egyik vereségének tekinti. A következőket mondja ezután:

Azok után, amik ezt a választást megelőzték: itt a magyar állam tekintélye ellen elkövetett igen súlyos beszámítási nemzetiségi tüntetés ment végbe. Határozottan a magyar állam ellen való tüntetés-számba megy Mangra Vazul jelöltjének megválasztása.

Nyilvánvaló, hogy Mangra Vazul megválasztását a magyar kormány a magyar állami érdekek oltalmazása szempontjából nem erősítette meg. Ez becsületére vált Wlassics kultuszminiszternek. Ámde az, hogy az aradi új püspökválasztásnál épp azt az embert választották meg — még pedig az alkotmányos érzelmű emberek minden erőfeszítése dacára is — aki Mangra Vazulnak kreaturája s csak a végből szemeltetett ki, hogy Mangráknak eszébe legyen a püspöki székben: ez világos bizonyosága a Széll Kálmánékkal inaugurált nemzetiségi politika szertelen fonákságának. Nyilvánvaló, hogy a nemzetiségi áramlat vérszemet kapott Széll Kálmán nemzetiségi politikájának erélytelenségétől, mely visszariad minden erősebb fölépéstől és határozottságtól.

A *Független Magyarország* ezzel egészen elmentéses állásponton ír, Hamzsea bukása fölött örvendezik s végül így fejezi be a tudósítást:

szomorú arc! Mintha igazán téli hó lepte lett volna, mely eltette a tavaszt a nyarat, a vágyat, reményt, s boldogságot.

— Hát nem engednéd meg, hogy színésznő maradjak?

— Nem, soha!

— Akkor nem is lehetek soha a feleséged. Mert nem akarlak tönkretenni se tégedet, se magamat nem akarom.

— Csak ezért? Mert szegény vagyok?

— Lehet, hogy nemcsak ezért! Sokat gondolkoztam ezen a mi dolgunkon. Már az mutatta, hogy a lelkemben nem lehet valami nagy szerelem, hogy gondolkoztam rajta. A szerelmes szív nem okoskodik. Az enyém azt latolgatta, hogy megélünk e a te fizetésedből? Ebből gondolom, hogy nem szeretlek téged annyira, hogy érdemes lenne áldozatot hozni ezért a szerelemért. Mert áldozat lenne!

— Az, mert má-hoz akarsz feleségül menni! Ahoz a nagy mihaszna kereskedőz, aki gazdag, aki meg tud neked szerezni mindent!

— Igen. Megkért és hozzá megyek. S neked őszintén megmondom, ami a szívemen van, hogy nem mehetek hozzád, mert nem szeretlek annyira, hogy ne lássam részemről áldozatnak ezt a házasságot, de annál jobban szeretlek, semhogy így is hozzád menjek s tönkretegyem az életedet. Nem is voltunk mi igazi szerelmesek, csak jó barátok, akik megszoktuk egymást. Most érzem, hogy igazán nem voltunk mások, most, hogy elmondtam ezt neked őszintén s érzem, hogy válnunk kell. Csak úgy sajnálalak, mint ahogy egy jó barátot szoktak. Add

ide a kezéd bucsuzóra. Nem a szerelmes a szerelmesnek, de a jó barát a jó barátnak...

Es én akkor nem nyújtottam oda magának a kezemet. Azt hittem, hogy óriási ámulást követett el a szívem ellen s úgy meggyűltem, hogy talán megfojtottam volna esztelen dühömben, ha el nem menekülök maguktól.

Azóta nem láttam. Csak az édesanyja írta, úgy sablonszerű mentségképen, hogy maga szeret engem, de a szegénység miatt nem mert hozzám jönni.

Azóta két hónap múlt el! az idők folyásával együtt elmúlt a gyűlölet is! A gyűlölet is elmúlik, a szerelem is! Csak az esze legyen helyén az embernek. Maga férjhez megy jól, okosan. Es én szerencsét s boldogságot kívánok magának. Talán én is meg fogok nősülni józanul és okosan. Ha most itt lenne, megszoritánám a kezét. Mint a hogy a jó barát megszorítja a jóbarát kezét. A szerelem elröpült a mi szíveinkről. S szerencse, hogy nem a házasság után röpült el. Mert, édes Erzsike, mi sohasem szeretjük egymást. Ha szeretnénk volna egymást, akkor nem hallgattunk volna az eszünkre! S akkor maga nem tudott volna elküldeni s én nem tudtam volna eljőnni. De elküldöttés én eljöttem. Így azután megmenekültünk mindketten. Maga mutatta meg az utat a menekülésre. Köszönöm. Mert csakugyan nem lehet boldogtalanabb istenteremtése mintha összerül két olyan koldus, aki meg is tudna élni egymás nélkül. Az ilyeneknek csakugyan kár áldozatot hozni! Legyen boldog nagyon boldog...

Az új püspök kizárólagosan egyházi ügyekkel foglalkozott eddig. B-csületes és szorgalmas ember volt egész életében s egyszerű rokonsága révén magyar családokkal is rokonságban van. Bizni lehet abban, hogy felismeri állásával járó nagy kötelességeit s mint önálló ember a békét fogja helyre állítani legelső sorban.

Előkészületek a mozgósításra

(A balkáni háborús hírek.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, február 13.

A macedón bizottságok egyre növekedő apparatussal folytatják megkezdett munkájukat a török uralom ellen. Ezekre menő tömegekben csalják ki Macedóniából a népeket Bulgáriába a török üldözéstől való rettegés címén, arra is számítva, hogy ha majd a felkelés kitör, így könnyebb lesz a bolgár hadsereggel való közös munka.

Hogy a helyzet tényleg komoly, azt két távirat is jelzi. Az egyik az orosz cár egy nagyfontosságú nyilatkozatát tartalmazza, a másik pedig a monarchia hadtesteinek mozgósításáról szól. Zimonyi és pétervárad táviratok szerint ugyanis nemcsak a budapesti, hanem a balkán határhoz közelfekvő összes hadtestek tartalékos tisztjei kaptak bizalmas parancsot, melyben figyelmeztetik őket, hogy készen legyenek arra, hogy huszonnégy óra alatt bevonulhassanak ezreideikhez.

Szofia-ból táviratozzák: A macedón főkelet március végére várják. Mindkét macedon komité egyesülni fog az általános nagy akcióra. A macedon bizottság a bolgár hadseregben szolgáló macedon tiszteket bizalmas levélben felszólította, hogy kellő időben hagyják el a bolgár hadsereget s ijjenek át Macedóniába.

A legközelebbi napokban Philippopol és Küstendit kerületeiben a hadi állapot kihirdetését várják.

Berlin-ből jelenti egy távirat: Románia a hatalmakhoz emlékiratot intézett, melyben a macedonai zavarokért Törökországot és Bulgáriát teszi felelőssé.

Egyéb távirataink a következők:

Athén, február 13.

A kormánynak bizonyítékai vannak arra nézve, hogy a bolgár bizottság megbízottjai a Görögországban lakó macedonokat rá akarják venni, hogy csapatosan átkeljenek a görög határon Macedóniába. Az a hír, hogy új görög bandák alakulnak, alaptalan.

Konstantinápoly, február 13.

Az angol lapoknak török fegyverkezésekről és mozgósításról szóló jelentései helytelenek. A legfőbb felügyelő bizottságnak a Yıldiz palotában tartott tanácskozásain csakis különféle kis részlet-intézkedés ideiglenes végrehajtását határozták el, hogy a mostani határszéli békeállomány készenlétben legyen. A bizottság tanácskozott ugyan különféle eshetőségekre való rendkívüli rendszabályokról is s azokat elő is készítette, de végrehajtásukat eddigelő nem határozta el.

Tárgyalások az obstrukció leszereléséért.

(Apponyi és az ellenzék.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 13.

A bécsi *Zeit*, mely a magyar politikai életben rendszerint jól van informálva, Budapestről a következő tudósítást kapta:

„Az összes magyar politikai körök sürgős szükségnek találják, hogy valaminek történnie kell, ami az ellenzék által a katonai javaslatok ellen megkezdett obstrukciónak végét vesse és ezt a meggyőződést mi sem jellemzi jobban, mint az a gyorsaság, melylyel, mikor Apponyi néhány politikai vezéremberrel a képviselőházban tárgyal, elterjedt a híre annak, hogy az ellenzékkel az obstrukció beszüntetése iránt tárgyalnak.

Ezeket a híreket a kormány a leghatározottabban cáfolta. Hangsúlyozták, hogy a kormány egyelőre szabad folyást enged a dolgoknak és a fatalizmus egy nemével várja a következőket. Sőt azt is beszélik, hogy a kormány egy tagja nemrég kijelentette, hogy a kormány kitart, még ha a nyárig elhúzódna is az obstrukció.

Ellenzéki körökben azonban azok a hírek, hogy Apponyi gróf tegnap a függetlenségi párttal tárgyalásokba akart bocsátkozni, megerősítésre találtak. A függetlenségi párt mai konferenciáján, melyről csak igen rövid kommunikét adtak ki, melyben csak annyi olvasható, hogy a párt a politikai helyzettel foglalkozott, az történet, hogy Tóth János, a párt elnöke, egyike azoknak, kik Apponyinál voltak, beszédet mondott.

Tóth kijelentette, hogy azt a kérdést intézte hozzá, vajjon nem lehetne-e megtalálni azt az utat, melyen a kormány és ellenzék között megegyezés jöhetne létre és hogy milyen feltételek alatt szüntetné be a kormány az obstrukciót. Tóth erre az Apponyi kezdeményezését a *limine visszautasította és tárgyalásokba egyáltalán nem is bocsátkozott.*

Különben a függetlenségi pártban ma este rendkívüli harci kedv uralkodott. A vidékről Budapestre érkezett képviselők jelentették, hogy az országban a katonai javaslatok ellen erős áramlat indult meg és hogy az ellenzéknek a népben megvan a szükséges támasza, azonkívül fölolvasták a párthoz érkezett üdvözlő táviratokat.

Mindentegybevetve, a függetlenségi párt megmarad novemberben kiadott mottója mellett: *„Nincs magyar vezényleti nyelv, nincs katonai javaslat.”*

A konferencián a párt vezetői közül *Jusih, Barabás és Thaly* voltak jelen. Kossuth még mindig beteg.

Barabás közbenjárása teljesen saját kezdeményezéséből történt, és a kormánynak erről nem is volt tudomása.

SZINHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Szombat: Szerencse, vígjáték. (Páros bérlet.)
Vasárnap: Délután: A király házasság, vígjáték. Este: Niobe, operetta. (Páratlan bérlet.)
Hétfő: Nőemancipáció, bohózat. (Páros bérlet.)

A szerencse.

— Bemutató előadás. —

Capus Alfrédnak, a *Figaro* szellemes csevegőjének vígjátéka nem felelt meg minden tekintetben a belője helyezett várakozásnak. A fővárosi lapok véleménye nagyon eltért egymástól annak idején, úgy, hogy csak a szerző írói nevéből alkothattunk magunknak a darab-

ról előleges véleményt. Bevalljuk, hogy a bemutatkozó előadás nem váltotta be ebből a talajból fakadt reményeinket. Az egész darabon meglátszik az ötletes, szellemes író keze, azé az íróé, ki társalgás közben kellemesen szórakoztat, és aki ezenfelül ismeri az embereket, az életet. A színpadra vitt alakjai szintén vér és húsból valók, de kissé karrikatura-szerűek, és nagyon is léhák ahhoz, hogy kihámozzák számunkra a darabból a szerző által megértetni kívánt morált.

Charlotte-nak, a párisi virágüzlet csinos, de bizonyos fiatalkori botlásán már 'ullevő' birtokosának, házasságot ajánl egy gazdag pénzügynök, kit a leány visszautasít, és inkább Julien-nek, a kezdő ügyvédnek szeretője lesz, kinek rövid idő előtti első találkozásuk óta még csak könnyelműségét ismeri, de akit máris forrón szeret. A virágkereskedést eladják, közös lakást vesznek és Julien rövidesen carriert is csinál a leány révén. Charlotte egyik volt kifutó-leánya ugyanis előkelő „barát“-ra tesz szert, kit Josephin — a kifutó-leány — rávesz, hogy Julient kérje fel ügyvédjének. Az udvarias és csak a lakomákat szerető Tourneur eleget tesz e felkérésnek, barátságot köt az ügyvéddel, rábizzza kényes pörét, minnek segítségével az hirnez, képviselőséghez és vagyonhoz jut.

A harmadik felvonás Trouvilleban, a Tourneur vig házában játszik, hol kiséül, hogy Julien már kissé ráunt Charlotte-ra, és szívesen felcserélné Simonnal, a könnyűvérű szép asszonnyal. Féltékenységi jelenetek következnek, melyek után a két szerető elszakad egymástól.

Párisba visszatérve azonban Julien mégis csak megbánja a választ, s miután hiába ígért kárptólulást pénzt Charlotte-nak, érzi, hogy ez a leány több volt neki, mint szerető, hogy a lelkében is helyet foglalt, és nélküle ott örökre ürr marad.

A szerelem leigazza a léhaságot, a könnyelmű embert pirulni készíti nemtelen eljárása miatt, és kényszeríti arra, hogy a leányt isten és emberek előtt tegye magáévá, vegye felelőségül.

Ez a mese szellemesen van a darabban elmondva, kacagtató ötletek színezik, de jobban szeretnők, ha Charlotte az ártatlanság szűzies gyengesége és hiszékenységgel adná oda magát, ha az ügyvéd behálózna, házasságot ígérne neki, csak azért, hogy kalandszomját kielégítse. A vígjátékban a leány tudja, hogy Julienben nem lehet bízni, ismeri könnyelműségét és mégis minden rábeszélés nélkül, az első szóra kirándulásra megy vele, szeretője lesz. Bánt bennünket ez a gyenge erkölcsi alap, és nem tudjuk Charlotte-ot sajnálni, mikor az ügyvédtől elszakad.

A főszerepet *Gazdy* Aranka elég jól játszotta, de bizonyos megszokott drámai hangot és mozdulatokat nem tud elhagyni, ott sem, a hol éppen nem lenne szüksége ezekre. *Ternyei* (Bréard) őszinte és természetes volt, a felületes, léha, de alapjában jószívű és derék ember hangját kitűnően találta el. *Zilahy* pompás mecénás, akinek jókedve kiapadhatatlan, és játéka mindig kedves, tökéletes. A parvenü kisasszony szerepében kissé túlzott, de mégis megkacagtatótt *Szilassy* Juliska. A diszletek szépek, a rendezés kifogástalansága pedig *Mariházy* ügyességét dicséri. V. J.

* **Vasárnapi előadások.** Vasárnap délutánra Zilahy Gyula igazgató *A király házasság* című darabot tűzte műsorra, melyben ő fogja játszani *Kopjaj Imrét*, egyik legjobb szerepét. A délutáni közönségnek tehát ismét érdekes és élvezetes előadásban lesz része Zilahy Gyula fel-

lépte következtében. A többi szereplők a régiek maradnak. Vasárnap este a *Niobe* megy, főszerepekben *Rózsa Lili, Zilahyné, Polgárral* és *B. Szabó Józseffel*.

* **A Lohengrin hattyuja.** A magy. kir. operaház hattyu mintája után készített Zilahy igazgató a Lohengrin opera előadásához egy hattyut Budapesten, a *Rumbold*-féle első kasszázó gyárban. — A látványosság számba menő hattyu ma megérkezett és a mai Lohengrin-próbán annak gépezete fényesen bevált. A hattyu precizen zeneszóra int bucsut a távozó Lohengrinnek s eredeti látvány az is, mikor a hattyu nyakát és fejét forgatja a távozó Lohengrin után.

* **Nőemancipáció.** Szigeti József a remek énekes bohózata, mely eredetileg vasárnapra volt kitzve, hétfőre marad. A darab igen érdekes felújításban kerül színre, telve új énekekkel, kuplékkal és táncokkal.

* **A kis fészek** újdonsággal a vígjátéki személyzet teljesen elkészült, annyira, hogy az igazgató legközelebb műsorra is tűzi ezt az igen érdekes vígjátékot, mely a budapesti Víg-színháznak ma is egyik legvonzóbb kasszadarabja.

Utazás Kecskeméthy körül.

(Egy kis diplomáciai háttérrel.)

Arad, február 13.

Idehaza már jóformán egészen feledésbe ment a budapesti közpénztárak vidám és ötletes megdézsmalójának, *Kecskeméthy Győzőnek* a dolga. A derék fiatalember, akiről kuplék zengtek és akinek a lába nyomát detektív-seregnek ütötték bottal, most már bizonyára valamelyik kényelmes farm verandáján pipázik nyugodtan s meglegeggel tekint ki a beláthatatlan szántóföldekre, amikhez olyan becsületes uton jutott.

Amerikában azonban, ahol egyebekben meglehetősen edzettek az idegek az effajta suskusok dolgában, még mindig gyanakodva nézik egymást azok az emberek, akiknek az akcentusán megérződik a magyar zamat. A Kecskeméthy elfogásával kemény forintok járnak s Amerikában nagyon megbecsülik a pénzt. Így történt meg az alábbi kellemetlen affér is.

Szaplonczay László volt szolyval szolgabíró, aki együtt utazott ki egy előkelő magyar család fiával, *Makray* Jenővel, följelentette a new-yorki hatóságnál az utitársát, hogy *Kecskeméthy Győzővel* azonos.

Persze hogy ribillió lett a dologból. A család nyilatkozott, hogy *Makray* Jenő, akinek atyja a magyar államvasutak felügyelője és *aradi* üzletvezetője volt, a József-műgyetemen gépész-mérnöki oklevelet szerzett s azért utazott New-Yorkba, hogy ott műszaki tanulmányait gyarapítsa. *Szaplonczay* már a hajón teljesen kifogyott aprópénzéből s a fiatal mérnök készségesen bocsátotta rendelkezésre a tárcáját. Mi sem természetesebb, mint hogy a volt szolgabíró viszonzásul kötelességének tartotta konstatálni róla, hogy ilyen könnyelmű módon csak egy grandiózus sikkasztás elkövetője költekezhetik.

Makrayt természetesen faggatóra fogták s nagyon kellemetlen órákat szereztek neki az amerikai hatóságok. Végre beigazolódott, hogy semmi köze sincsen *Kecskeméthy Győző*höz.

S most következik a „diplomáciai háttér”. A new-yorki cs. és kir. osztrák-magyar konzulátus, a melyik végtére némi tekintetben magyar hatóság is volna, ebben az ügyben, a mely speciálisan magyar ügy s tisztán magyar szereplőkről van benne szó, a következő végzést adta ki:

Kaiserl. und Königl.
österreich. ungar. General-Consulat
New-York.

No. 1147.

Ueber Ansuchen des Eugen Makray, der sich mit dem Auslandspasse des kön. ungar. Ministerium des Innern vom 24. September 1902. Z. 65482. ausweist, wird hiemit nach erfolgter genauer Untersuchung amtlich bestätigt, dass sein Aeußeres, der in den, gegen Victor Kecskeméthy durch die kön. ungar. Staatspolizei erlassenen Steckbriefen gegebenen Personsbeschreibung des letzteren nicht entspricht und er demnach mit ihm auch nicht identisch sein kann.

K. und K. General-Consulat in New-York.
am 29. Januar 1908.

für den k. und k. General Consul.
(Pecséthelye.) Olvashatatlan aláírás.

Ime, a Kecskeméthy-ügy megint megszorította egygyel azokat a dokumentumokat, a mik külügyi képviselőtünk magyarságát illusztrálják. Ez a negatív eredménye a dolognak. A pozitív eredményét ugyanis hiába lesi két világrész rendőrsége.

Rémes gyilkosság Világoson.

(Bestiális románok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 13.

Világos község egyik hírhedt falurészében, a hol éjjel már nem mer járni emberi lélek, a Kriministya, a hogy azt a világosiak elnevezték, tegnap este brutális embertelenséggel gyilkoltak meg egy embert.

A gyilkosok, kik négyen voltak, az áldozat megölése után fejszével levágták a meggyilkolt ember fejét és jobb lábát. Az eset részleteiről tudósítónk a következőket írja:

Tegnap délután Vank Tódor világosi lakos az utcán arcul ütött egy gyermeket. Odajött hozzá Greck István és szemrehányást tett neki:

— Hogy lehet egy gyermeket pofon ütni? Nem szégyelled magad?

Vank ingerült volt és így felelt Greck Istvánnak:

— Mi közöd hozzá? Vigyázz, mert téged is pofon ütlek!

De már ekkor annyira elfutotta a méreg, hogy fenyegetését nyomban be is váltotta és Grecket megütötte. Greck előrántotta csizmaszárából a kést és avval torkon szurta Vankot, aki összeesett. Vank Tódor most élet és halál között lebeg.

Ez történt délután. Vank Tódor bátyja, Vank Juon ekkor bosszút esküdött. Három barátjával, Hámos Tóddal, Orb Pávellal és Agrima Pávellal fölkereste Grecket és kérte, hogy jöjjön velük borozni. Greck hajlandó volt erre és aztán elmentek Wohlmann Simon kocsmájába, ahol jó sokáig ittak bort és pálinkát. Hat órákor elhagyták a kocsmát és valamennyien megindultak.

Mikor egy darabig mentes, egyszerre mind a négyen fejszével és késsel rátámadtak Greckre és azt a szószeros értelmében összedarabolták. Először a fejére ütött az egyik a fejszével, egy másik a kést a hátába szurta és mikor látták, hogy már nem él, következett az undok brutális tett. Ketten megfogták a meggyilkolt embert, azután fejszével a lábát levágták törzsétől, majd pedig a fejét. Az állatias cselekedet után a szerencsétlen ember maradványait elhurcolták messzire, Ilie Dreini kertjébe.

A hajmeresztő esetnek csakhamar híre ment a községben s a csendőrség kutatni indult a nyomok után. Először a meggyilkolt áldozatot keresték és éjjelkor rá is akadtak. Azután le tartóztatták a gyilkosokat.

Az aradi ügyészség vette kezébe a nyo-

mozás szálait és ma elrendelte a meggyilkolt ember fölboncolását.

Vank Tódor, aki a nyakán kapott szurás folytán beszélő képességét is elvesztette, vinctellérje özv. Steinitzer Pálnénak és Green Nándor tb. főkapitánynak.

A kenyérosztó-bizottság ülése.

(Az utolsó ülésejövétel.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 13.

Utolsó ülését tartotta ma az a lelkes bizottság, mely az ingyen kenyér ügyét vezette az ideiglenes folyamán. A munka körülbelül e hó végén nyer befejezést, mikor majd az enyhület és munkát adó tavasz várja fel a telt. Jóleső örömmel konstataulta a bizottság, hogy ez a munka milyen eredményes volt, s azzal, hogy minden ember számára kenyeret juttatott, megnyugtatta a társadalom lelkiismeretét.

Az ülés Glück Károly, a bizottság nagybuzgalmu pénztárosának házában folyt le, s Leopold Zsigmond elnöke alatt jelen voltak azon: Bácskai Béla dr., Benedek Arpád, Halász Jenő, Révész Adolf, Stauber József és Szirmai Antal.

Az elnök beszámolt az eddigi működésről s bejelentette, hogy az eredeti tervtől eltérőleg, nem csupán azok kaptak kenyeret, akik a kenyérosztó helyiségben elfogyasztották, hanem az ugynevezett „szemérmes szegények”-nek is juttattak, ugyszintén betegeknek is, ha valamely kerületi orvos ajánlotta.

Kezdetben husz-huszonöt kenyér fogyott el naponta, utóbb pedig százhatvan száznyolcvan is, 80—90 korona értékben. Az ingyen kenyér finanszírozásának a következők: Adakozásokból befolyt 3917 korona 84 fillér, kiadás a mai napig 2798 korona 89 fillér, a jelenlegi alap 1118 korona. Ez az összeg körülbelül e hó végéig elégséges.

Elhatározta ezután a bizottság, hogy a kenyérosztást február hó 28-ig folytatják. Majd számvizsgáló bizottságot küldtek ki, melynek tagjai: Bing Vilmos, Domonkos Lajos és Révész Adolf. A zárszámát a bizottság közzé fogja tenni a lapokban.

Végül Bácskai Béla dr. méltatta meleg szavakban Leopold Zsigmond elnök és segítőinek nemes munkáját, mely a szép eredményt létrehozta.

MULATSÁGOK

Farsangi naptár:

Február 14. A magyarországi vas- és fém munkás szövetség aradi helyi csoportjának táncvigalma (Városliget.) — Az új szent-annai állami polgári fiúiskola tantszabályzatának hangversenyyel egybekötött táncmulatsága (Iskola-épület.)

Február 15. Az aradi szabómunkások szakszervezetének táncvigalma (Kass.) — A borossebesi iparos ifjuság műkedvelői előadással egybekötött táncvigalma (Nagyvendéglő.)

Február 17. A butyini menyecskék táncmulatsága (Korona-szálloda.)

Február 21. A radna-lippai ev. ref. szegényeket és árvákat gondozó egyesület domjano-estélye (József főherceg-szálló.) — Az aradi iparosifjak önképzőkörének táncvigalma (Kass-vendéglő.)

Február 22. A beéli olvasókör műkedvelői előadással egybekötött táncestélye. — A gyoroki önkéntes tűzoltóegylet táncvigalma (Nagyvendéglő.) — A radnai iparosifjak műkedvelői előadással egybekötött táncmulatsága (Magyar korona.) — Alarcos bohém estély este 8 órákor (Fehér kereszt.)

Február 23. Az aradi 33-ik gyalogezred egyéves önkénteseinek bálja (Fehér kereszt.)

Február 28. Az arad-hogyvidéki turista-egyesület tréfa estélye.

(—) Táncpróba-bál. Az aradi polgári leányiskola igazgatósága növendékeinek táncvizsgálata február 14-én, szombaton délután 3 órától este 7 óráig tartatik meg a polgári fiúiskola

disztermében. A növendékeket Szathmáry Etelka tanítja táncra nagy ambícióval és igen szép sikerrel. A holnapi próbából sorrendje a következő:

1. Polonaise (I. II. csoport.) 2. Allapállások (I. II. csoport.) Alapmozduiatok (I. II. csoport.) Kartartások (I. II. csoport.) 3. Csárdás (I. II. csoport.) 4. Tipegő (I. II. csoport.) 5. Nordpoole keringő (I. II. csoport.) 6. Rózsatánc (bemutatja 16 növ. 7. Négyes (I. II. csoport.) 8. Gavott Mignon (II. csoport.) 9. Kreuzpolka (I. II. csoport.) 10. Palotás (bemutatja 12 növendék.) 11. Körmagyar (II. csoport.) Szünet. 12. Keringő és bostu (I. II. csoport.) 13. Washington Post. (I. II. csoport.) 14. Séta polka (I. II. csoport.) 15. Mazurka (I. II. csoport.) 16. Pique polka (I. II. csoport.) 17. Gyorspolka (I. II. csoport.) 18. Mazur Nobless (I. II. csoport.) 19. Tómtut (II. csoport.) 20. Négyes (I. II. csoport.) 21. Csárdás (I. II. csoport.) A meghívó csak a meghívott személyre szól és a beieprésnél előmutatandó.

Aradi füszerkereskedők

értekezlete.

(A nyolc óráig záróra.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 13.

Mindenképen dícséretes határozatot hozott az aradi füszerkereskedők egy része tegnap tartott ülésén. Elhatározták, hogy üzleteiket március 15-én tul nyolc órákor zárják, hogy ezáltal alkalmazottaiknak több pihenő időt juttassanak, s a maguk nehéz helyzetén is valamelyest könnyítsenek. — Hogy ez az elhatározás tette váljon, ahhoz természetesen szükséges, hogy az összes aradi füszerkereskedők hozzájáruljanak. Remélhető, hogy e humanus, méltányos ujtás eiől egy kereskedő se fog elzárkozni, annyival inkább, mivel ez által érdekeik egyáltalán nem szenvednek. Csupán arról van szó: a közönséget arra szoktassák, hogy szükségleteit korábban szerezze be.

Az érdekes ülésről a következő tudósítást vesszük:

Az aradi füszer és csemege-kereskedők tekintélyes része az Aradi Kereskedők Körében értekezletet tartott, a melynek tárgya az üzletek zárórájának egyöntetű megállapítása volt.

Tedeschi Viktor, a kör elnöke nyitotta meg az értekezletet, a melynek összehívására — ugymond — ötvenhat aradi füszerkereskedő alkalmazott kérvénye indította a kört. Ebben az alkalmazottak arra kéri a kör választmányát, hogy addig is, míg a záróra törvényhozási uton rendeztetik, a kör igyekezzék társadalmi uton elérni, hogy az aradi füszerkereskedők üzletei esti nyolc óráig ne legyenek nyitva. A kör akkép vélte ezt a kérdést legjobban megoldhatónak, ha a füszerkereskedők értekezletre hívja, s fölkeri őket: nyilatkozzanak e kérdésben. A kérdést csak úgy akarjuk rendezni, hogy azáltal a kereskedők érdekei csorbát ne szenvedjenek.

Faragó Rezső a kör ügyvezető-titkára ismertette a záróra ügyének állását. A kereskedelmi szakszervezetek, így közöttük a Kör is, több ízben fölirt a kereskedelmi miniszterhez a záróra törvényes szabályozásáról. És ennek eredménye is lett. A kereskedelmi alkalmazottak szolgálati viszonyairól szóló törvénytervezet 4 §-a ugyanis ezt mondja: „A kereskedelmi üzletekben alkalmazott segédek munkaidéje, a munkaközi szünetek beszámításával, 12 óránál több nem lehet. Azonban ez törvényjavaslat formájában még nem került a képviselőház elé, amíg törvény lesz belőle, legjobb esetben beletelik egy-két év. Az aradi kereskedőkre vár az a szép cselekedet, hogy amint azt a vasárnapi munkaszünettel tették, a törvényes intézkedést megelőzzék, illetve azzal, hogy a zárórát maguk állapítják meg, impulzust adnak a törvényes intézkedés siertetésére. Ezt megtették Miskolcon, mozgalom indult meg Nyitrán és egyéb városokban is. Kár lenne, ha Arad utolsóinak maradna. Indítványozom: mondják ki az aradi füszerkereskedők, hogy üzleteiket a karácsonyi, ujévi és husvétii hetek, továbbá a leltározási és vásári idő kivételével,

március 15-ikétől kezdve, egyelőre egy évig, esti nyolc órákor zárják.

Eles Armin helyesli az előterjesztést és a mozgalmat: ez nemcsak az alkalmazottak, de a főnökök érdeke is. A fűszerkereskedőnek ma ugyyszólván egy szabad perce nincs.

Adler Andor szintén pártolja az indítványt, de aggodalma van, hogy a mennyiben nem mindegyik kereskedő írja alá a kötelező zárorát, az akció nem vezet sikerre.

Fejér Gyula akkor is bizik az akcióban, mihelyt a többség elhatározza, hogy nyolc órákor zár, a közönség egy-két hónap alatt megszokja, hogy nyolc órán túl nem vásárol, s akkor a többi kereskedők is be fognak zárni nyolc órákor.

Daimel Lajos azt indítványozza, hogy a zárorát az egész kis forgalmu, kevésbé jelentős fűszerüzletek elhatározásától ne tegyék függővé.

Az értekezleten megjelentek valamennyien a nyolc órai záróra mellett nyilatkoztak, s valamennyien alá is írták a kötelező ívet, a melyet a Kör hasonló célból azon kereskedők között is körözni fog, akik az értekezleten nem voltak jelen; az aláírások gyűjtésének befejezése után újabb értekezletre gyűlnek össze, s ha a tulnyomó többség hozzájárult a zárorához, március 15-étől kezdve az aradi fűszerkereskedések nyolc órán túl nem lesznek nyitva. Ezt a közönségnek is kellőképp tudomására juttatják, s az bizonyára nem lesz ellensége a humánus szellemű elhatározásnak.

Az értekezleten az aradi fűszerkereskedők közül megjelentek: Eles Armin, Fejér Gyula, Adler Andor, (Nagy Farkas cég), Daimel Lajos, Erdős Pál (Dürr Gusztáv-cég), Dürr Kocsard, Färber Lajos, Baumann János, Rothstein Mór, Ederer Károly, Dávid Miksa, Hartmann Samu, Riesz Mátyás és még többen.

A vasuti titkár rágalmazási pöre.

(Tárgyalás a járásbírósnál.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 13.

Érdekes rágalmazási pert tárgyalt ma az aradi járásbírósnál. A feljelentő Valkányi Rezső dr. a magy. kir. államvasutak üzletvezetőségének titkára volt, ki Kántor Lajos szolnoki főellenőrt rágalmazásra való felbujtás és hatóság előtti rágalmazásért, Barcsik Mihály szertári őrt pedig rágalmazásért vádolta be. Az ügy nemrégiben szerepelt a járásbírósnál, de akkor nem hozhattak ítéletet, mert két tanu kihallgatása vált szükségessé.

A vád szerint Barcsik Mihály azzal gyanúsította meg Valkányit, hogy megvesztegette magát. Egy ízben ugyanis azt mondta Kántornak, hogy Aradon járt, s ötven forintot adott Valkányi Rezsőnek, aki ennek fejében álláshoz juttatta. Kántor ezt annak idején tudatta az aradi üzletvezetőséggel. Erre megindult a fegyelmi, melynek eredménye az lett, hogy Valkányit felmentették. Barcsikot pedig elcsapták.

Valkányi ezután rágalmazásért feljelentette Barcsikot, rágalmazásra való felbujtásért és hatóság előtti rágalmazásért Kántor Lajost. Fontos vallomást kellett tennie Deniflé Pál és Zombori György szolnoki vasuti hivatalnoknak, kiket a multkorra kitűzött tárgyalás alkalmával nem hallgattak ki, de azóta vallomást tettek a szolnoki járásbírósnál. Ezek a tanuk igazolták, hogy a gyanúsító dolgokat Barcsik mondta Kántornak.

A mai tárgyalás Ornstein Arpad albiró előtt ment végbe. A vádat Radó Károly dr. ügyészi megbízott képviselte, ki a vádat mindakét vádlottal szemben fenntartotta. Czédly Károly dr. védő Kántor felmentését kérte. A járásbírósnál Kántor Lajost felmentette. Barcsikot 60 kor és 10 kor, mellékbüntetésre ítélte. Kántort azért kellett felmenteni, mert először is a levélből, melyet az üzletvezetőséghez írt, nem lehet a rágalmazást megállapítani, a vád második pont-

ját pedig elejtette a bíróság, mert a máv. üzletvezetősége nem hatóság, miután a máv. az állam üzleti vállalata.

Az ítélet ellen Valkányi ügyvédje Páris Lajos dr. és Barcsik fellebbeztek.

A makói szinkör összedőlt.

(Pusztító orkán.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 13.

Rettenetes erejű széllel kellett küzdeni ma egész nap az utcákon menőknek. Hatalmasan fújt a szél, s meg-megállította az utca népet. A legerősebb volt délután egy óra tájt, a mikor kevés hó is esett.

Aradon erősen érezték a szélvihar hatását, azonban, tudomás szerint, kárt nem okozott. Komolyabb hírt jelentenek Makóról és Budapestről.

Makón, a mint lapunknak táviratozzák, az épülőfélben lévő Hollósy Kornélia-szinkört hirtelen támadt szélvihar ledöntötte. A szinkör nézőterének faváza már készen állott, de mielőtt megerősítették volna, bezsindelyezték a tetőt. Így történhetett, hogy a szél olyan nagy erővel belekapott az épületbe. A munkások éppen reggelinel ültek és csak ketten foglalatoskodtak a háztetőn. Az egyiknek eltört a karja, a másik súlyosabb sérüléseket szenvedett. A kár meglehetősen nagy, sokkal nagyobb lesz azonban akkor, ha a szinkör a mai szerencsétlenség következtében nem fog idejében felépülni.

Az eddigi tervek szerint ugyanis május elejére kellene a szinkör építésével elkészülni, miután a szinkör-megnyitást május 15-ére tervezik.

Április végeig tartana tulajdonképpen az aradi téli szezon, ez azonban előreláthatólag el fog huzódni részint a bérietszünetes esték, részint az idén megszaportott bérlet-napszámok következtében május közepéig. Ha tehát a szinkörrel a mai katasztrófa folytán erre az időre nem tudnának elkészülni, fennakadás lenne a makói szini szezonnal, mert tekintetbe kell venni azt, hogy az aradi színügyi bizottság kívánsága szerint július-augusztusban Aradon kell játszania a szintársulatnak, sőt ebben az időszakban Makón sem volna jó szezon, lévén ekkor a mezei munkák idejének dereka.

A Hollósy Kornélia-szinkör építését — nem ugyan magát a munkálatokat — másodszer éri baleset. Az első — emennél sokkal csekélyebb — az volt, hogy meg kellett másítani az építési terveket. Az eredeti tervek szerint ugyanis olyan beosztással akarták a színház mellékhelyiségeit elkészíteni, amelyeknek megvalósítása szinte használatlanná tette volna a színpadi részt. Ezen azonban idejekorán segítették a színigazgató információinak képe.

A mai vihar nemcsak a makói szinkört rongálta meg. Budapesten is több épületben tett kárt a hajnal óta tartó orkán.

A legnagyobb pusztítást vitte végbe a Baross-utcai dohánygyáron, melynek pléhtetejét egészen lehordta. A szélvihar a tetőt három részletben szaggatta le. Az első roham reggeli félhat órákor volt, amidőn a Baross-utcai rész teteje mintegy 40 méternyi hosszúságban földrengésszerű robajjal zuhant alá az utcára. A nagy pléhtömeg esésében kettétört egy gázkanalábert, mire a gáz teljes erővel tódult ki a megnyitott csőből. Az ott álló 649 és számú rendőr eleinte azt hitte, hogy gázrobbanás történt és első jelentését ily értelemben is tette meg. A helyszínén azonnal megjelentek Szirmay rendőrkapitány, Schmidt rendőrfelügyelő és Hanvay előjáró és a kerületi mérnök. Ezek felmentek a tetőre, de az erős szél miatt csak

néhány pillanatig időzhettek ott. Hét órákor nagy robaj között lezuhant a tető rigó-utcai része, nyolc órákor pedig a még fennmaradt Baross-utcai-rész, úgy, hogy ekkor agyárépületen a tetőnek már nyoma sem volt. Az utcára lezuhant nagy bádogg-tömegek a közlekedést ott teljesen lehetetlenné tették, miért is a környéket rendőrileg elzárták. A közellévő elemi iskolából a gyermekeket hazaküldték és azonnal mintegy hatvan munkást vettek fel, hogy az omladékrészeket eltávolítsák. A kár jelentékeny, mert csak maga az ujjnyi vastagságú bádogg, melylyel a tető fedve volt, mintegy 160.000 forintba került.

Az erzsébetvárosi templomban a szélvihar szintén kárt tett, amennyiben a melléktornyokról az összes diszítések lehordta. A parlament környékén lévő Tisza-féle ház esereplőtöze szintén áldozata lett az orkánnak.

A mentőket délig hat esetben hívták a szélvihar által okozott balesetek miatt. Eddig két súlyosabb esetről van tudomásunk. Kendra György főpostatisztet az Akadémia utcában a szél a falhoz vágta és olyan erős zuzódásokat szenvedett, hogy a mentőknek kellett őt bajnok utcai lakására szállítani. Ugyanugy járt a Mária-Valéria-utcában Steiner Simon tőzsdelátogató, akit szintén a mentők vitték lakására. A Baross-utcai dohánygyár tetejének beomlásánál emberben szerencsére nem esett kár.

A kenyér-zsúr.

(Főolvasó-est a városházán.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 13.

Az ingyen-kenyér javára rendezett zsurok között az estély színvonala, érdekessége és látogatottsága tekintetében az elsők között foglal helyet a mai kenyér-zsúr. Annyi közönség gyűlt össze a városháza dísztermében, hogy a félkörű padosorok ülőhelyei nem tudták befogadni a sok látogatót. Vonzó volt a műsor minden száma s így érthető volt a közönség érdeklődése is.

Az első szereplő Dobos Károly dr. gimnáziumi tanár volt, aki a mai esten poétaként mutatkozott be: egynehány versét olvasta fel meg megújuló tetszés között. A poémák közül tárcarovatunkban mutatunk be egyet, a „Pályaválasztás” című gyűjtemény egy darabját.

Bájos szereplője volt a program második számának: Vincze Margit lépett az emelvényre s a közönség rokonszenves tapsai között foglalta el helyét a zongora előtt. A kisasszony Gounod-Liszt *Fauszet-keringőjét* játszotta el s játékszámban annyi művészetet produkált, hogy az az elismerés és dicséret, amelylyel szerepléséről itt megemlékezünk, messze távol áll a konvencionális magasztalásoktól s nem tudósításnak, hanem bírálatnak tekintendő. Vincze Margit zenei tudása, technikája, művészete és zenei iskolája felülhaladja a műkedvelőség határait, s zongorajátéka, amelylyel ma gyönyörködött az est közönségét a legszigorubb zene-kritikus tolla alá is csak dicséret jelzőket diktálhat. A nehéz zeneműnek, melyet előadásra választott, nehézségeit bámulatos könnyedséggel győzte le s valósággal brillirozott a variációk futamainak és trilláinak zene-technikai interpretálásában. Abból az orkányszerű tapsból, mely zongora-játékát követte, kijutott rész Unger tanárnak, a művésznő mesterének is. A program-számok természetesen meg kellett volna történnie s ekkor Scottson Clark: *Cascade* ját játszotta el Vincze Margit nem kevesebb művészettel és hatással, mint az előbb.

A közönség ovációs hangulata le sem csillapodott a szám után, mert Zuhanyé-Singhoff

Vilma jelent meg az emelvényen. Ez a hangverseny- királynő már pusztán megjelenésével is sikert biztosít minden alkalomnak, amelyre szereplőként meg tudják nyerni. Ma este Händl nagy áriáját énekelte Orbán Árpád zongora kísérete mellett avval a tiszta csengésű, terjedelmes, hatalmas erejű, üde hanggal, amely öt országos hírű énekesnővé tette. A közönség tapsaira még egy olasz dalt énekelt. Jomelli „Antikva áriá”-ját, a hallgatóság azonban még ezzel sem tudott betelni, percekig tapsolt s a tetszésnyilvánítást csak a következő szereplő megjelenése szüntette meg.

Haslinger Ferenc tanár az ókori mithosz köréből olvasott föl érdekes dolgokat. A mondák világának szépségei hivatott interpretálóra találtak az előadóban, akinek hasonlóképen bőven jutott ki az elismerésből.

Az előadó-művészet harmadik fajtát képviselte az estén Házyné Barts Aranka asszony, aki Kiss Józsefnek *Agota kisasszony* című balladáját szavalta el. A közönséget megkapta az közvetlenség s az a finom, kidolgozott előadás melylyel Házyné Aranka Kiss Józsefnek ezt a gyönyörű költeményét elszavalta. A hangulatok változatossága, a lelki érzelmek különbözősége olyan élénk és hű hangfestésre találtak a szavalóban, hogy nem volt a költeménynek egyetlen szépsége, amely elveszett, vagy kiaknázatlanul maradt volna. Az utolsó szám is méltán sorakozott hát a többiekhez s így az est sikere teljes volt.

HIREK.

A püspökválasztás után.

— Társasvacsera a megválasztott püspök tiszteletére. —
Arad, február 13.

Ma már minden csöndes volt a román körökben. A püspökválasztás izgalmai elsimultak. A zsinati tagok legnagyobb része még tegnap este elutazott, más része a mai vonatokkal ment haza.

A választás jegyzőkönyvét ma délelőtt tíz órakor, a szentszéki irodában hitelesítették Rosca Oszé dr. protoszcincellus, érseki mandatárius elnöklésével. A hitelesített jegyzőkönyv egy példányát Rosca dr. magával vitte, hogy a püspöki szinódusnak betérjessze. Rosca dr. a déli vonattal visszautazott Nagyszébenbe.

Papp I. Jánost, a megválasztott püspököt számosan üdvözölték személyesen és táviratban. Különösen sok üdvözlés érkezett Biharból, az új püspök szülőmegyéjéből.

Csütörtök este az új püspök tiszteletére rögtönzött társasvacsera volt a Vass-szálló éttermében. Papp I. János nyolc órakor jelent meg Rosca dr. érseki mandatárius kíséretében. Az asztalnál Rosca dr. foglalt helyet, tőle jobbra Papp I. János, balra Mangra Vazul. A társasvacserán zsinati tagok, vendégek, köztük nagy számmal hölgyek, voltak jelen.

Az első felköszöntőt Oncu Miklós dr. mondta. A megválasztott püspököt éllette.

Papp I. János hosszabb beszéddel válaszolt, kifejtve jövődi tevékenységének programját s megköszönte a rokonszenvet, amely irányában megnyilvánult.

Szerb Geraszim esperes Mangra Vazul és Oncu Miklós dr.-t éllette, mint vezéreit a harcnak, a melynek a püspökválasztás eredménye köszönhető.

Ezután Paulián turn-szeverini teológiai tanár, majd Rosca dr. protoszcincellus, Goldis László és Velics Mihály tartottak felköszöntőket.

A felköszöntők végeztével asztalbontás, utána pedig tánc következett.

— Erzsébet főhercegnő betegsége. Bécsből táviratozzák: Erzsébet főhercegnő állapotáról ma délelőtt a következő orvosi jelentést adták ki: A főhercegnő az éjjel csak keveset aludt. Erős dörzsölőzörej észlelhető. A váladék gyér. Hőmérséklet 38.4, érverés 96. Táplálkozás, erő-állapot kielégítő.

— A tisztviselők fizetésrendezése. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Félhivatalos jelentés szerint az állami tisztviselők fizetésrendezéséről szóló törvény már keresztül ment az utolsó simításokon, a minek folytán a kormány legközelebb a Ház elé terjeszti.

— A facseti mandátum. A képviselőház mai ülésén a házelnök hivatalos jelentést tett Harkányi János bárónak a facseti mandátumról való lemondása tárgyában. Facseten — mint értesülünk — rövidesen meg fogják ejteni az új választást, melyen Nemess Zsigmond dr. szabadelvűpárti jelöltnek Juhas István krassó-szörénymegyei nagybirtokos lesz az ellenjelöltje. Nemess dr. tegnap Budapesten járt Széll Kálmán miniszterelnöknél, bejelentvén neki a facseti kerületben való jelöltetését.

— A gazdátlan püspöki székek. A Schlauch Lőrinc és Pável Mihály halálával megüresedett nagyváradi püspökségek sorában nevezetes momentum következett be. Mint budapesti tudósítónk jelenti: a király ma kihallgatáson fogadta Toszt Gyula miniszteri tanácsost, akit a közoktatásügyi miniszter a nagyváradi lat. szertés gör. kath. püspöki javak leltározásával bízott meg. Toszt Gyula referált a felségének a leltározás eredményéről. A püspök kinevezésének kérdése mostanában igen élénken foglalkoztatja a kormányt, amelyhez közelálló körökben elterjedt hírek szerint bizonyosra vehető, hogy Schlauch Lőrinc örökébe Szemrecsányi Pál szepesi püspököt nevezik ki, míg Pável Mihály székét minden valószínűség mellett Radu Demeter lugosi püspök foglalja el. A Magyar Nemzet mai számában azt írja, hogy a nagyváradi püspöki szék betöltéséről szóló hírek egyáltalánig minden alapot nélkülöző híresztelések, mert a kormány még senkit sem ajánlott a felségének a kinevezésre.

— Lujza hercegnő a szanatóriumban. Salzburgból táviratozzák: A ttozkánai nagyhercegnő engedelmet kapott férjétől, hogy leányát, Lujza hercegnőt a szanatóriumban meglátogathassa. A hercegnő kötelező ígéretet tett a szanatórium igazgatójának, hogy születendő gyermekét át fogja adni a szász udvar megbízottainak; csak azt költötte ki, hogy a gyermeket rövid időre magánál tarthassa.

Drezdából táviratozzák: A ma kiadott orvosi jelentés szerint Frigyes Keresztély herceg a tegnapi napot türethetően, az éjszakát jól töltötte. Az utolsó 24 óra alatt testi hőmérséklete nem haladta meg a 39 fokot.

A trónörökös bokatorése annyira meggyógyult, hogy tegnapelőtt óta újra megkezdhetette lovaglógyakorlatait.

Genfből táviratozzák: A trónörökösne a választ kimondó hír után, a mit Martin dr., gyógyintézeti igazgató adott kiméletesen tudtára, ezt mondta:

— Hiszen nem is lehetett volna más. A bűnös én vagyok, tehát engem kellett sujtani. Tényleg a főhercegnő ezután is nyugodtan viselkedett, a mi az orvosokat nagyon meglepte, mert azt hitték, hogy a hír egész kedélyállapotát felforgatja.

Giron, aki tegnapelőtt óta ismételt ízben próbálta meg a behatolást a Le-Matteriebe, hogy a főhercegnővel beszélhessen, kudarc után Genfben maradt és még onnan a mai na-

pig nem utazott el. Az Angletorn szállóban lakik, a hol kezdetben lakott a trónörökösnevel. Wöfling Lipót nem volt Genfben nővérének a gyógyintézetbe való lépése óta.

— Egy aradi vértanu emlékezete. A budapesti Damjanich asztaltársaság Farkas Emőd elnöklésével tartott minapi ülésén az elnök indítványára elhatározta, hogy Damjanich János vértanu-tábornok születésének századik évfordulóját megünnepli. Damjanich János 1804-ben született a bánági második határőrezred Stásza községében. Az asztaltársaság szülőházát emléktáblával fogja megjelölni. Az emléktábla költségének fedezésére március elsején hangversennyel egybekötött táncestet rendeznek.

— A bot az angol hadseregben. Londonból táviratozzák: Ujabban mind komolyabb hírek terjednek az angol hadseregben divó botbűntetésekről. Hír szerint karácsony óta a skót gárda legénységének tíz százaléka megszökött. Több tiszt a Themse-be ugrott. Ezek a hírek mindenfelé nagy izgatottságot keltettek.

— Szavaló-verseny a munkásképzőben. Az Aradi Nemzeti Szövetség munkásképző intézménye a vasárnapi előadásán szavaló-versenyt kezd meg. Vasárnap, a templom utcai fiúiskolában tartandó előadáson négyen állnak ki a pálmáért, egy héttel később újra négyen, s azután újra négyen. Március 8-án hirdetik ki, hogy a tizenkét szavaló közül melyik a legjobb.

Vasárnap, az ujtelepen, az Erzsébet-utcai új leányiskola nagytermében tartandó előadásnak ez a műsora: *Monológ*. Előadja Buchsbaum Emma. *Szakeledadás*: A kézművesség szerepe a művészetben. Tartja Steiner József mérnök. *Magánjelentés*. Előadja Kalmár Aranka.

A templom utcai fiúiskolában tartandó előadás programja: *A kápolna*. Eneklő az aradi kézművesegédek önképző egyesületének dalárdája. (Karnagy Náhlik Antal). *Szavalati verseny*. 1. „Előre”, Tóth Kálmántól, szavalja Dalnoki Kálmán; 2. A gyilkos anyja, Ormódi Bertalántól, szavalja Güssner Arnold. *Szakeledadás*. A magyar irodalom történetéből: Báro Eötvös József-ről. Tartja Somogyi Gyula dr. tanár. *Szavalati verseny*: 3. Mi a haza? Abrányi Emil-től, szavalja Haas Albert; 4. A koldusnő, szavalja Leitersdorfer Soma. A zöld erdőben. Eneklő az aradi kézművesegédek önképző egyesületének dalárdája. (Karnagy Náhlik Antal).

— Simon Gábor köszönete. Simon Gábor bátyánk, a városszerte nagybecsült és tisztelt árvaszéki aljegyző huszonöt esztendei hűség és szolgálat után tudvalevőleg visszavonult hivatalától. Az öreg ur otthagyja régi hivatalát, melyet mindenkor becsülettel és buzgalommal töltött be s visszavonul a magánéletbe, hogy hosszú munkálkodása után csendben és békeségben élvezze a bizonyára jól kiérdemelt nyugalmat, a mely hogy igen hosszú és boldog legyen, őszinte szívvel kívánják neki. A város legutóbbi közgyűlése kegydíjat szavazott meg a derék öreg tisztviselőnek, a ki most lapunk utján az alábbi levélben mond köszönetet a törvényhatósági bizottság tagjainak:

Fogadják örök hálámat Arad szab. kir. város köztörvényhatósági bizottságának azon mélyen tisztelt tagjai, kik a f. év február hó 11-én tartott közgyűlésen, tekintve 25 évi hűséges szolgálatomat, munkaképtelenségem miatt részemre évi 980 korona kegydíjat egyhangulag megszavazni méltóztattak. Adja meg az urakat a mindenható uristen mindkét kezével, legyenek örökké boldogok és szerencsések! Tisztelettel Simon Gábor kegydíjazott városi aljegyző, 1848—49-iki volt honvéd segédtiszt.

— Hamburg — vetített képekben. A világereskedem egyik legnevezetesebb városát, Hamburgot mutatja be szombaton este az aradi kereskedők körében Rozsnyay Kálmán, szóval és képekben. Előadást tart Hamburg és kereskedelméről és az előadását nyolcvannyal vetített képpel illusztrálja. A kiválóan érdekesnek ígér-

kezdő s a kereskedőket közelebről érdeklő tárgyi fölolvására a kör elnöksége az összes tagokat, ugyisintén a többi érdeklődő kereskedő urakat ez uton hívja meg. A beépés teljesen ingyenes. A fölolvásás a kör helyiségében, (Szabadság-tér 7. sz. 1. em.) este kilenc órakor kezdődik.

— **Egy születendő csecsemő rendjelei.** *Madridból* írják: A spanyol király elrendelte, hogy az a gyermek, mely az aszturiai hercegnőtől fog születni, ha fiu lesz, megkapja az aranygyapjas rendet, III. Károly nyakláncát és Katalikus Izabella nagykoronját, ha pedig leány, csak a Mária Lujza-rendet kapja. A hercegnő lebetegedését március elejére várják.

— **A leggazdagabb vármegye.** Most készült el Torontál vármegye törvényhatósági bizottsága virilis és választott tagjainak 1903. évre szóló névjegyzéke. Érdekesnek tartjuk a jegyzékből kiemelni a legtöbb adót fizető viriliseket. A virilisek élén *Csekolics* Endre gróf áll 213,021 kor. 14 fillér adóval. A többi nagy adót fizető virilisek névsora és adója a következő: *Duschnitz* Miksa 93,248 kor., *Harnoncurt* Félix gróf 90,513 kor., *Karácsonyi Jen* gróf 61,209 kor., *Pejcsesevich* László gróf 45,994 kor., *Róbert pármái herceg* 39,019 kor., *dr. Batthyány László* gróf 34,209 kor., *Zichy Agost* gróf 30,131 kor., *Pavlovics György* zágrábi érsek 24,491 kor., *Csávossy Ignác* 23,508 kor., *Wimpfen Simon* gróf 22,288 kor., *Nákó Sándor* gróf 21,056 kor., *Karácsonyi Aladár* gróf 20,119 kor., *Nákó Kálmán* gróf 17,362 kor., *József főherceg* 17,007 kor., *Gerliczy báró* 14,849 kor., *Karácsonyi Kamilló* gróf 15,414 kor., *Szapáry Pál* gróf 14,812 kor., *Csávossy Gyula* 14,500 kor., *Dungyerszky László* 14,382 kor., *Draxler Lipót* 12,186 kor., *Karácsonyi Andor* gróf 11,907 kor., *Lederer Arthur* 11,350 kor., *Nikolics Feodor* báró 10,759 kor., *Zichy Andor* gróf 10,450 kor., *Szentiványi Zoltán* 9789 kor., *Baich Iván* báró 9510 kor., *Lipthay Frigyes* báró 9076 kor., *Priszter Guido* 8713 kor., *Szapáry László* gróf 8367 kor., *okányi Schwarz Lajos* 7782 kor., *Kohner Henrik* 7426 kor., *id Dániel Pál* 6784 kor., *Duka Géza* báró 6727 kor., *dr. Balázs Iván* 6307 kor., *Schmeichler Károly* 5927 kor., *Urbán Iván* 5901 kor., *Schwarz Lajos* 5873 kor., *Kovács József* 5873 kor., *Tallán Béla* 5646 kor., *Jenovay Imre* 5537 korona, *Schulpe Vilmos* 5429 kor., *Maldeghelm Arthur* gróf 5593 kor., *dr. Vinczehidy Ernő* 5875 kor., *Dániel Ferenc* 5261 kor., *Csillag Sándor* 5178 kor. Ezekon kívül van 228 olyan virilista, akik 1000—5000 korona adót fizetnek.

— **Az orrvadászat ellen.** A *lippai* m. kir. főerdőhivatal, arra való tekintettel, hogy az orrvadászat Temes, Krassó-Szörény és Arad vármegyék területén felette el van terjedve, felirt a kormányhoz annak elrendelése végett, hogy vadat csak származási igazolvány felmutatása mellett legyen szabad elárúsítani e vármegyékben. Temesvármegye közigazgatási bizottsága e napokban elhatározta, hogy e feliratot pártolja és a javasolt kivételes intézkedések Temesvármegye egész területére elrendeltessenek.

— **Batthyány Ervin gróf jelentkezett.** A *P. N.* mai számában a következő helyreigazítást közli a *Batthyány Ervin* grófról írott cikkekre vonatkozólag, amely cikket a *P. N.* nyomán mi is reprodukálunk:

Gróf *Batthyány Ervin*, —kiről több regellappal egyetemben nálunk is az a hír jelent meg, hogy egy budai szanatóriumba vitték — ma délután megjelent szerkesztőségünkben és megcáfolta a szanatóriumba szállításáról szóló híreket, egyben hangsúlyozván, hogy egész családjával a lehető legjobb viszonyban és egyetértésben él. Főlemítette gróf *Batthyány*, hogy nemrégiben volt ugyan szanatóriumban, de felvételét akkor meggyengült idegzetének gyógyítása végett ő maga kérte. A gróf e cáfolata után, úgy látszik, hogy a lapok, amelyek a mai hírt közölték, valamint azok a források is, amelyekből a hír merített és megerősítést nyert, nagyobb szabású és merész misztifikációnak estek áldozatul. A magunk részéről igyekeznünk fogunk, hogy nyomára jussunk e misztifikáció kiinduló pontjának.

— **A török ezredes bosszúja.** Egy regényes szerelmi történet szomorú végének híret hozza *Kaifából* (Palesztina) a táviró, *Ottorino Datodi* nevű olasz fiatal ember, aki már évek óta lakik Kaifában, halálosan beleszeretett *Padry* bey török ezredesnek 19 éves szép leányába. A leány viszonzta az ifju szerelmét. A török ezredes nesztét vette a dolognak s halállal fenyegette az olasz ifjut, ha nem szakítja meg a viszonyt. Ekkor a szép török leány szabónője vette át a szerelmesek közt a közvetítési szerepet. Egy napon megcsönkített holttestet találtak a temető közelében. Keze-lába kötéllel volt összekötve, feje a két térde közé szorítva. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a halál *fuladás* következtében állt be. Kaifában bizonyosra veszik, hogy a gyilkosság a török ezredes házában történt. Az ezredes ellen folyik a vizsgálat.

— **Tűz Gájban.** Könnyen veszedelmessé válható tűz támadt tegnap délután Gájban, a kurta-utca 6. szám alatt. *Szimulov* Miklós háza mögött volt egy halom korhadt nád, mely eddig ismeretlen okból kigyuladt. Szerencsés véletlen, hogy a közelében nem volt elégheő anyag, így a tüzet sikerült idejekorán elfojtani. A helyszínen megjelent *Moldován* Odón rendőrhadnagy és a gáji önkéntes tűzoltóság, kik meggátolták a tűz tovaterjedését. A kár jelentéktelen.

— **Rákóczy György és a párbajozás.** I. Rákóczy György erdélyi fejedelemnek volt egy válogatott csapata „nemes társaság” név alatt; mai nyelven nemes testőrségnek nevezhetnők. Ennek a nemes társaságnak külön, rendszeres törvénykönyve is volt, mely XXIV. cikkéből állott. A párbajellenes mozgalom idején főltöbb érdekesek ebben azok a szakaszok, melyek a párbaj ellen szólnak. Ime itt vannak:

A nemes erkölcsöz nem lévén illendő, hogy valaki maga felebarátjával versenkedjék, haragoskodjék és veszekedjék: azon legyenek azért a nemes társaságbeliek, hogy egymást megbecsüljék, azoktól magokat megójják, mert (ha) valaki társát haragból pofon találja csapni be mondván az auditornak és megbizonyítván, viszont a szenvedő őt az olyan, az egész sereg jelenlétében pofon fog csapattatni.

Az egymás között való *duellizálás* közönséges tilalom alatt lévén, a ki maga társát fegyverre hini comperliatit, autoritásában léssen a tiszteknek, hogy az olyat árestomba tétessék és mindaddig ott tartsák, miglen az összeveszett társával meg nem békél k. Ha pedig valaki ugyan valósággal duellizálna és társát az által megölné, minden kegyelem nélkül feje vétetik és mind az élő, mind pedig a megöletett, *akasztófa* alatt fog eltemettetni sőt, ha csak megsebesitenék is egymást, a nemesi társaságból *kirekesztetnek*, mint a kik az igaz szeretetbeli társaságot felbontván, arra tovább érdemeseknek nem ítéltetnek, ide értvén szokot is, akik a duellizálásban secundánusul közben adnák magokat. A mi pedig illeti azon gyalázatos bölcstelenítést, amidőn ki mást *huncutnak* mond, ahonnan leginkább szokott a duellizálás megjieenni, az iránt azt observálják a nemes társaságbeliek, hogy ha a mikor egy más között történik, senki e másakra, büntetés alatt, fegyverét ki ne vonja, hanem a megsértődött fél tegye le panaszát a jelenlevő főtiszt-nél és auditornál, amelyre nézve is tétessék az excedens árestomba, a ki is, ha megbizonyítja, hogy a társa, vagy a harc-on gyalázatosan viselte magát, vagy már annak előtte meghuncufutoztatván, elszenvetde volna és azon okokra nézve szantszándékkal tette rajja azon becstelenítést, törvény szerint revidéaltatván és deidáltatván a dolog, simpliciter essék ki a társaságból, holott pedig meg nem bizonyíthatja, ő rekesztessék azon büntetés alá, ha pedig a társaságon kívül más valaki gyalázná meg oly móddal, azonnal *üsse pofon* és azután ámbár kihíná is, ne menjen ki a viadalra és ugyan nem is tartozik, mint a ki azt másként nem is érdemli.

— **I. Vilmos császár fiatalkori szobra.** Berlinből táviratozzák, hogy II. Vilmos német császár újból megörökítette nagyatyja emlékét.

Brütt Adolf szobrász a császár megbízásából készít most egy szobrot, mely tizenhét éves korában ábrázolja Vilmos herceget, a későbbi első német császárt.

— **Gonosz tréfa.** Egy köztisztelőben álló uriember szomorú esete képezi közbeszéd tárgyát az erdélyi *Ohaba* községben. *Weigand* János nyugalmazott kincstári erdészszel történt a szomorú eset a következőképen: *Weigand* már évek óta mint özvegyember éledélt egyedül, csupán egy házvezetőnőt és egy cselédleányt tartott a háznál. A falubeli uriemberek gyakran ellátogattak *Weigand*hoz kártyázni. A napokban is kedélyes társaság volt nála s ez alkalommal kérdezték tőle, nem fél-e, hogy kirabolják. Az öreg erdész ekkor mosolyogva jegyezte meg, hogy a ki ő hozzá be meri tenni a lábát rablási szándékból, az otthagyná a fogát s azzal az ágya felett függő revolverre mutatott. Ennek a társaságnak négy tagja: *Kalczki* Márton erdész, *Borbély* Ferenc és *Richa* Péter tanítók és *Fülop* Lajos erdészgyakornok elhatározták, hogy az öreg urra ráijesztenek. A mult kedden este a társaság ismét megjelent az öreg erdész házában kártyázni. Közben *Weigand* kiment a szobából s ezalatt *Fülop* Lajos kiszedte az erdész revolveréből az éles töltényeket s helyükbe üres töltényeket rakott. Az öreg ember mitsem sejtve, a társaság eltávazása után nyugodtan lefeküdt. Az éjjel arra ébredt fel, hogy négy parasztruhába öltözött árcos ember tört be a szobájába. Az erdész lekapt a revolvert és löni akart, de a töltény nem sült el. Erre a négy rabló közelebb lépett és pénzt követelt tőle. Erre azonban az öreg ember nem felelt s a rablók eltávaztak. Reggel az öreg embert halva találták. Az ijedségtől szívészéhidés érte és meghalt. Az eset, minthogy a titokba a gazdasszony is be volt avatva, kitudódott s a négy ember ellen megtették a feljelentést.

— **A könnyű, tavaszi cipők legnagyobb része** megérkezett már *Porter* Vilmos Nagy Aruházába, a *Szabadságtéren*. Helybeli és vidéki érdeklődők telefon útján (324 szám alatt) is tehetik rendeléseiket. A cég akármilyen nagy választékot küld a háza — kora reggeltől késő estig. Igen szépek a bálí cipők, melyek azonkívül — a cég dicséretére legyen mondván, — rendkívül olcsók is. Női és férfi fehérnemű szintén igen nagy választékban érkezett. Juxta és tombola-tárgyakat egyletek és társaságok figyelmébe ajánlunk. Tíz koronás vásárlásnál minden vevő életnagyságu fényképet kap *teljesen ingyen*, egyedül a diszes papírkertért térítendő meg 3 korona.

— **Dentolin fog-crème** a legkedveltebb fogszépitő. 1 tubus 50 fill. *Vojtek* és *Weiszna*, Aradon.

— **T. üzleffelszín** szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papírkereskedő urat (Szabadság-tér 20. szám. Telefon 265. sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

— **x— Az aradi takaré- és segély-egylet** mint szövetséget *Petőfi* utca 1. sz. az 1903 ik évben a 22 ik évtársulatot nyitotta meg. Ki egy törzsbetétre hetenkint 50 fillért fizet, 6 év után 156 koronát takarít meg magának és az üzlet eredményéből is megfelelő haszonban részesül. Az egylet tagjainak olcsón hitelt nyújt. Beiratkozni lehet naponta: d. e. 9—12 ig d. u. 3—5 ig. Folyó évi február hó 9 től kezdve mindenkor délután 3—5 ig a felszámolás alatti 16 ik évtársulat egy törzsbetétéért 156 koronát és 20 korona osztalékot fizet.

Giron — hipnotizőr?

(A berlini spiritiszták gyűlése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 13.

A százsz udvar botrányáról szóló hírek között az a verzió is fölmerült, hogy *Giron* hipnozissal bírta rá *Lujza* hercegnőt a szökésre. Ez a hír nagy megütközést keltett a berlini spiritiszták között, akik ez állítás ellen egy tegnapi gyűlésükön a leghesebben állást foglaltak.

A tiltakozó gyűlésen, amelynek ez volt az egyetlen célja, Berlin összes spiritisztá egyletei voltak képviselve, kik tiltakozásuknak érdes

hangon adtak kifejezést. A gyűlésen, amely Benth-strassen volt, rendkívül sokan jelentek meg.

Gerling Rheinbold, az ismert spiritiszta és hipnotizőr volt az előadó. Gerling kijelentette, hogy ő különös körülmények következtében abban a helyzetben van, hogy elmondjon olyan dolgokat a szász trónörökösnek ügyében, amelyek még nem kerültek nyilvánosságra. Legelőször a volt trónörökösét festette le, mint excentrikus, kalandokra hajló nőt, akit fordított nevelése ugyszólván praedesztinált erre a sorsra. Biztosan tudja, hogy Giron 50.000 márkát kapott végkielégítésül, hogy a trónörökösével szakítson. Ezt a pénzt ugyszólván kizsaratolta a szász udvartól. A mikor pénze fogytán volt és a főhercegnő már nem tudott sehonnán előteremteni egy garast sem, akkor jutott Giron ama gondolatra, hogy a szász királytól követeljen pénzt Lujza főhercegnő részére. Hogy nyomatékossabb legyen követelése, mellékelte azoknak a leveleknek másolatát, amelyeket a trónörökösnek intézett hozzá és a melyekben szörnyű sok a kompromitáló dolog. Erre küldte a szász udvar azt az 50.000 márkát, a mit Giron zsebre vágott a nélkül, hogy a főhercegnő tudott volna erről.

A főhercegnő csak később tudta meg, hogy Giron zsarolt és ez hozzájárult annak a megvetésnek előidézéséhez, a melynek következtében köztük a szakadásnak gyorsabban kellett bekövetkeznie.

De még egy gyalázatos tette is kiderült nemsokára. Giron a pénz átvétele után nem tartotta meg szavát, hanem tovább élt a főhercegnővel és újabb pénzösszegért (általólag 80.000 márkát) a leveleket is kiszolgáltatta György szász királynak. A levelekből az is kiderült, hogy a főhercegnő maga idézte elő a házasságtörést. A gyalázatos ember tehát zsarolt, csalt, megcsalta a főhercegnőt, a szász udvart, az egész világot. Bizonyos, hogy a főhercegnővel csak azért kezdte a viszonyt, mert *hírnévre és pénzre vágyott*. Tiszta, hogy a főhercegnőnek 2 millió márka hozománya volt és hogy ezt az összeget, ha elválk urától, ki kell kapnia. Erre a pénzre vágyott ő első sorban.

A nyomorult embernek a főhercegnővel való viszonya előtt akkor még titkos viszonya is volt egy *brüsszeli színésznővel* és miatt a trónörökösnek ugyszólván kidobta magától Giront.

Giron hipnozissal semmi esetre sem tudott hatni a trónörökösnek, bár be van bizonyítva, hogy ez az ember értett a hipnozishoz. De tudvalevő dolog, hogy a hiszterikus személyeket nagyon nehéz hipnotizálni és hogy a főhercegnő is hiszterikus volt.

Hipnozissal roppant nehéz szexuális irányban állandóan hatni. Gerline hivatkozik évtizedes praxisára, még Weinburgban egyetlen egy orosz sem ősmerte a hipnozissal való gyógyítást a mikor ő már kísérletezett vele. Tehát bizonyos, hogy a hipnozis a szász trónörökösnek ügyében semmi szerepet nem játszott.

A gyűlés élénk helyesléssel honorálta az előadást.

A KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.*

Egy gazdátlan ut.

Arad, február 13.

Nem annyira gazdátlan, mint inkább botrányosan elhagyatott vagy elhanyagolt ut testéről van szó; nem is nagyon meszire kell menni, hogy a jelzett minőségről meggyőződhessék, a kit illet, és megbotrányozzák amiatt mindenki, a kit teendője vagy balvégzete arra felé vezet, s ezt a gazdátlan utat el nem ke-

* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

rülheti. Az Arad és Uj-Arad között lévő ugynevezett *stratégiai-állami út* kiegészítő részét képezi az a feneketlen sártenger, a mely az aradi kincstári hidfőtől kezdődőleg, a régi bölcs határkiegészítő felosztás vagy megállapítás szerint Zsigmondház község határán keresztül Uj Arad községbe vezet.

Talán éppen azért, mert aradi oldalról a nagy szorgalommal vámot szedő kincstári határ jelző szerint Zsigmondház község, de közgazgatás vagy közrendészet szempontjából leginkább Temes megye vagy legalább is Uj-Arad község vona illetékes és köteles valamennyire törődni ennek az utnak, ha már nem is fentartásáról, de legalább annyira elkerülhetlen javításáról gondoskodni, hogy az ott közlekedésre utalt átkelés ember és állatra ne legyen annyira életveszélyes, mint a mennyire az a most jelenlegi elhagyatott állapotban, mondom, talán éppen azért, mert a fentnevezett, kincstár megye, község és város hatáskörébe tartozik ez a mindenki által elfelejtett közlekedési út, és így egyik illetékes fórum a másikra bizza annak köteleességszerű ápolását, történetik meg a régi közmondás szerint az, hogy *„sok baba között élvész a gyermek”*. De mivel ez az út egy elkerülhetlen és nagy forgalomra utalt közlekedési út, különösen az utóbbi napokban, a midőn a Maroson át jégzajlás miatt közlekedni nem lehetett, a gyalog közlekedés is ebbe az irányba a hidon át tereltetett, a humanizmus nevében is felhívjuk figyelmét azoknak, a kiket illet, hogy legalább emberbaráti kötelesség, érzetből nem mulaszták el ezt az utat *járhatóvá tenni*.

Tudjuk, hogy az országutak nem tarthatók fedél alatt, és így természetes, hogy télen esős időben, vagy mint a mult hetekben is, hó olvadás után város szokott lenni minden szabadba lévő közlekedési út, de még a legelhagyottabb fajú mellett elképzelhető rossz országuton sem lehet annyira feneketlen sártenger, mint ez a gazdátlanok látszó élénk közlekedési ut a kincstári hidon túl, a melynek közvetlen közelében kínálja magát a Maros medréről kimeríthetetlen mennyiségű homok és kavics, mely kedvező és olcsó fedanyag talán csak nem egyedül a távolba eső utak fentartására alkalmas? De megfelelné az ott is, a hol annyira elfelejtették azt alkalmazni.

Szánalom nézni a szegény iskolás gyermekeket, a kik Uj Aradról igyekeznek át az iskolába, de a feneketlen sárban alig tudnak egymást kézzel kézre segítve, a nagy akadályversenyen átvergődni.

A piacra törekvő elkeseredett gyalog közlekedők méltóan zudulnak fel a miatt, hogy a teljesen járhatatlan utat kell megtenni és ha valamely tárgyat kézben visznek, még vámot is kell fizetni, a kocsi közlekedés ezen az uton pedig nemcsak állatkinzó, de még annál is veszedelmesebb.

Addig is, míg Isten jóvoltából az illetékes tényezők a Vashid felépítésének sürgős és üdvös voltát belátják és cselekvésre ébrednek, addig is, míg a mostani rozoga hidon át 3-4 kilométernyi kerülő utat kell megtenni, hogy a Maroson túl lévő községbeliek, különösen a nagyszámu uj-aradiak, városunkba juthassanak, eltekintve a közrendészet és gyalogutakra vonatkozó törvény és szabályrendelettől. Csak is emberbaráti kötelesség érzetből legalább kegyeskedjék az illetékes hatóság fentnevezett utra egy kis gondot fordítani.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabnavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 13.

Tavaszi enyhe időnkét ma hűvös szél váltta föl, mely a nedves talajt, járhatlan utakat előnyösen javítja.

Az üzlet pang. Kereslet úgy buzában, mint lisztben hiányzik.

Jobb árakat csak időjárásunk alapos változása idézhet elő.

Közepes behozatal mellett elkelt 1000 métermázsza buza és 500 métermázsza tengeri

Mai gabona-árak: Az árak 50 kilogramm súly-gységet véve alapszámításnak, korona értékben:

Buza I-ső minőségű 7.10—7.20.

Buza közép 6.90—7.00.

Tengeri 4.90—5.20.

Rozs névleges jegyzés 5.70—5.80.

Arpa névleges jegyzés 5.30—5.50.

Zab névleges jegyzés 5.40—5.60.

Az irányzat lanyha.

S z e s z ü z l e t.

— Február 13. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 18 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.
Szártított mosók 12.80—13.— korona mmásként.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Február 13. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felüli súlyban 122—4 fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogramm felüli súlyban 126—8 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm súlyban 125—6 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 124—5 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm felüli súlyban 123—5 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm súlyban 122—3 fillérig, könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban 121—2 fillérig.

Sertésállomány. Február 10. napján volt készlet 20,506 darab, február 11. napján főlhajtatott 436 darab, február 11. napján elszállított 396 darab, február 12. napján maradt készlet 20,543 darab. Üzlet: Változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti Áru- és értéktőzsdén.

Budapest, február 13.

Magyar aranyáradék 4%	121.25
Magyar koronáradék 4%	99.55
Magyar arany 4 1/2 %	93.90
Magyar ezüst 4 1/2 %	—
Magyar keleti vasut	—
Magyar földterhermentesítési kötvény	99.75
Magyar italmegváltási kötvény	—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	99.50
Magyar nyerebménysorsjegy kölcsön	201.50
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	100.—
Osztrák papírjáradék	100.75
Osztrák járadék ezüst	100.75
Osztrák járadék arany	151.—
Koronáradék	101.50
1860-iki államsorsjegyek	134.50
Osztrák-magyar bankrészevény	1590.—
Magyar hitelbankrészevény	745.26
Osztrák hitelbankrészevény	691.—
Osztrák-magyar államvasut	694.50
30 frankos arany (Napoleonador)	18.07
Német birodalmi márka	117.07
London	239.95
Páris	95.42
30 márkás arany	23.41

Szives tudomására

hozom, hogy könyv-, zenemű- és papirkereskedésemet

1903. május 1-jétől

a Minorita-palota Andrassy-tér felőli oldalára helyezem át.

Az átköltözés

megkönnyítése céljából elhatároztam, hogy

az összes

raktáron lévő
árúimat

mélyen leszállított áron

árusítom el.

Révész Nándor,

könyv-, zenemű- és papirkereskedése

Jelenleg

267

Arad, Szabadság-tér 20. sz. Telefon 265.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, február 13.

Déltőzsde. Buzakinál mérsékelt, a vételkedv korlátozott. Nyugodt irányzat mellett 9,000 métermázra került forgalomba, tartott áron. Egyéb gabonaneműek változatlanok. Időjárás szeles.

Estitőzsde. Berlin 1, páris 15-el olcsóbb.

Zárás 12 órakor:

Buza 1903. áprilisa	7.51—7.52
Buza októberre	7.57—7.58
Rozs 1903. áprilisa	6.61—6.62
Zab 1903. áprilisa	6.07—6.08
Tengeri 1903. májusra	6.02—6.03
Tengeri júliusra	6.10—6.11
Repce augusztusra	11.70—11.80

Zárás 5 órakor:

Buza 1903. áprilisa	7.52—7.53
Buza októberre	7.58—7.59
Rozs 1903. áprilisa	6.61—6.62
Zab 1903. áprilisa	6.09—6.10
Tengeri 1903. májusra	6.04—6.06
Tengeri júliusra	6.12—6.13
Repce augusztusra	—

Zárás 5 órakor:

Oszták hitelrészvény	692 —
Magyar hitelrészvény	746.50
Lezámitolóbank részvény	454.50
Rima-Murányi vasmű részvény	488 —
Oszták-magyar államvasuti részvény	694.50
Közuti vasut	625. —
Városi villamos vasut részvény	320. —

NAPIREND.

Február 14. Szombat. Róm. kath. naptár: Bálint. — Protestáns naptár: Balint. — Izraelita naptár: Sabbat, Jitbro. — Görög-keleti naptár (február 1.): Ignác. — A nap két óra 52 perckor, nyugszik 5 óra 4 perckor.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Breklye-muzeum helyisége melletti ülésterem

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Szeles, hűvös, elvélve csapadék.

Február 14. A nagy-butyini takarékos- és előlegezési-egylet mint szövetkezet közgyűlése délelőtt 10 órakor. — Főolvasás az aradi kereskedők körében este 9 órakor.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1902. évi október hó 1-től. —

ARADROL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Személyvonat d. e. 10.50
Soborsinig délután 2.04	Radnáról délután 2.36
Személyvonat d. u. 4.07	Gyorsvonat délután 4.06
Radnára délután 7.23	Személyvonat este 8.57
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.32
Személyvonat d. u. 4.11	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56

Nemzeti színház.

Bérlet 132. sz.

Páros.

Szombaton, 1903. évi február hó 14 én.

A szerencse.

Vigjáték 4 felvonásban. Irtá: Capus Alfréd. Fordította: Bálint Dezső.

S Z E M É L Y E K:

Julien Breard	Ternyei L.	Genyieve	Szabó Irma.
Charlotte	Gazdi A.	Chauterau	Győre Alajos.
Josephine	Szilassy J.	Simon Baudin	Daróczy Ilka.
Clemence	Garai Ilonka.	Sigismonde	Gózon Béla.
Louise	Gőz Aranka.	Pousier	Tukorai L.
Tourneur	Zilahy Gyula.	Inas	Réthy István.

Kezdete este 7 és fél órakor.

SIMALYA KÁROLY
temetésrendező vállalata.

Rieger Im. e. főgymnáziumi tanár a maga, valamint anyósa öz. dévai Szöllőssy Istvánné szül. Csiky Margit, nemkülönben sógora: dévai Szöllőssy István és ennek neje szül. hilibi Gaál Juliska és kiterjedt rokonsága nevében is fajdalomtól szívvel tudatja, hogy forrón szeretett jó neje, illetve a szeretett jó gyermek, testvér, sógornő és rokon

RIEGER IMRÉNÉ
szül. dévai SZÖLLŐSSY IRMA,

1903. évi február hó 12 én, d. u. 2 órakor, életének 38-ik s boldog házassága 16 ik évében jobolásra szenderült.

A boldogultnak földi maradványai február hó 14 én, d. u. 3 órakor fogtak Furencz tér 1. a) számú gyászházból a felső temetőben lévő külön sírhelyen örök nyugalomra helyeztetni.

Az engedélytől gyászmise áldozat az elhunytnak lelki üdvéért február hó 16-án, d. e. 10 órakor fog a főt. Minorita-átvák templomában (Kölcsey-utca) az egek Urának bemutatni.

Arad, 1903. február 12.

Legyen áldott emlékezete!

Dr. Viski Pál

orvostudor,

402

OPERATEUR

Rendel: D. e. 9—10-ig.
D. u. 2—4-ig.

Lakik: Zrínyi-utca 4b. I-ső emelet.

Aradi Ipar- és Népbank.**Meghívó****az „Aradi Ipar- és Népbank“**

1903. évi február hó 15-én (vasárnap) d. e. 11 órakor

az intézet emeleti üléstermében tartandó

33-ik rendes évi közgyűlésére.**Tárgysorozat:**

1. Jegyzőkönyv-hitelesítő bizottság kijelölése.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése.
3. Az 1902. évi zárszámadások előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti-határozathozatal s az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
4. Az alapszabályok 93. §-ának rendelkezése szerint egy igazgató-választmányi tagnak megválasztása.
5. Netáni indítványok. (Alapszabályok 75. §-a.)

Az alapszabályok 68. §-a értelmében szavazati joggal bíró t. részvényesek felkéretnek, hogy részvényeiket — mennyiben a közgyűlésen részt venni óhajtanak — 1903. évi február hó 14-ig az intézet főpénztáránál elismervény ellenében letenni sziveskedjenek.

Aradon, 1903. évi január hó 31-én.

Az igazgatóság.

APRÓ HIRDETÉSEK.**Brunner C. üzlethelyisége**

május hó 1-től kiadó. Bővebbet Lengyel Testvéreknél, Szabadságtér 21. sz. 408

Nagy bolti helyiség

Szabadság-tér 17. sz. alatt, a nép-bank melletti oldalon, 1904. évi Május 1-től fogva kiadó. 388

Sarok utcai helyiség

üzletnek, műhelynek alkalmas, lakással együtt kiadó. — Bővebbet Aranykéz-utca 20. szám alatt az udvarban.

Ügynökök,

egyszermind pénzbeszedő, fix fizetés mellett, állást találnak helybeli részlet-üzletben. Ajánlatok e lap kiadóhivatalába intézendők „Be-csületes“ jelige alatt. 453

Szöllőkaró!

7 láb hosszú, tökéletes száraz tiszta tölgyfa, fatelepemen

Kossuth-utca sarkán

ötmető előtt 448

megtekinthető s nálam bármely vasuti állomásra rendelhető.

69. TELEFON 69.

Aufricht Miksa.

Lakás Ötvös-utca 15. sz.

Zálogcéduiákat,

tört aranyat, ezüstöt és ékszer-tárgyakat készpénz fizetés mel-lett a legmagasabb árban vesz

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész

ARAD, TEMPLUM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek folytán legol-
csóbb bevásárlási forrás!

Arad legnagyobb 73

óra és ékszer-raktára.

TELEFON 438.

Köhögést osillapít

a hirneves és kellemos ízű

Kaiser-féle

mell-bonbon.

2740 körjegyzőileg hi-
telesített bizonyít-
vány igazolja a biztos ered-
ményt **köhögés, rekedtség**
vagy **katarus és elnyálká-
sodás** ellen. Minden egyéb
szert kérünk visszautasítani.

Csomagja 20 és 40 fillér.

Kapható: Gutori Földes Kelemen és Khudy József a Szűz Máriához, Berger Gyula a Szent Erzsébethez címzett és Hajós Árpád gyógyszer-tárában Aradon. 1810

Aki jó és szép cipőt akar
az készítesse cipőit

Seelinger M. Andor

uri és női minta cipézetében

Szabadság-tér 4. (Pölzl-kávéház mellet.)

Készít legújabb divat szerint és 14-
15-ös lábakra 134

(Orthopäd) gyógy-czipőket.

Cataniai vérpiros faj édes

narancsok

100 darab 4, 5 és 6 korona.

Friss érkezés hetenként.

Vegyes Giardinoettek. Csokoládé Crème és Fandart bombonok friss készletben.

Legkitünőbb Cuba, Ceylon, Mocca, Gyöngy, Jáva **kávékat**

lezoicsóbban ajánlja

DÜRR GUSZTÁV

csemege-kereskedése 350

Arad, a városházzal szemben.

Kitünő

asztali bor

literes palaczkban

! 26 krajczár!

Gróf László

fűszerkereskedőnél 451

Kossuth-utca 24.

Allein echter Balsam
aus der Schutzengel-Authek
des
A. Thierry in Pregrada
bei Ribitzsch-Sauerbrunn.

Miért szenved ön? ha biztos kiútása van a gyógyulására minden még oly régi seb is meggyógyul és mentve lesz minden fájdalmas mű-tétől, ha

Thierry Adolf egyedül valódi

CENTIFOLIA KENŐCSOT

használja kiváló hatással sebek gyógyulására és fájdalmak enyhítésére fe-
lülmulhatatlan. A valódi Centifolia szappan alkalmazható: mellfájás ellen
gyermekágyasoknál, a tejáradat csökkentésénél, mellkeményedésnél,
csuzos állapotoknál, nyílt sebeknél, dagadt lábakkal és csontszu ellen
vágás, szúrás, lösebek és ütéseknél, genyedéses sebek, Carbunkulus és,
minden égési sebek ellen. Fagyos testrészeknél, fekvés által előidézett
sebeknél, betegknél, gyermeksebeknél stb.

THIERRY A. gyógyszerész balsam és centifolia kenőcse.

Ezen két gyógyszerünkben utólrétegetlen szer nincs kitéve meg-
romlásnak, hanem ellenkezőleg, mentől régebbek, annál értékesebbek
és hatásosabbak, ugyisint nem szenvednek sem a fagytól, sem a for-
róságtól, miért is minden időben alkalmazhatók. Csaknem mindig ered-
ményt és segítséget hoznak, mindenesetre azonban, hogy nem szabad
hamisítványokhoz, vagy érték- és hatástalan ugynevezett pótzerekhez
nyúlni, mely csak czillalan pénzkidobás, hanem tartssuk magunkat ezen
két régióta bevált, olcsó, megbízható s a mellett teljesen ártalmatlan,
világihírt szerekekhez, melyeket, minden háznál készletben kellene tartani.
Ahol nem kapható a valódiság minden ismertetőjével, rendeljük
egyszerűen direkt a következő címen:

THIERRY (A.) gyógyszerész védangyal-gyógyszertára Pregrada, Rohitsch-Sauerbrunn mellett.
Budapesti főraktár: Török J. gyógyszer-tárában, Király-utca. Zágrábban Mittelbach S. gyógy-
szertárában és Bécsben Brady C. gyógyszerésznél. 2714/III.

Posta czim: Müller J. és fia Arad.

Ruha festészet.

A tavaszi idény beálltával tisztelet-
tel tudatjuk a n. é. közönséggel, miszerint

férfi és női tavaszi felöltők, gallérok (Ceppek),

gyermek kabátkák,

férfi öltönyök, női ruhák

egészben, minden bontás nélkül

festetnek

vagy vegyileg tisztítatnak

Müller J. és Fianál

Aradon, 392

Asztalos Sándor-utca 2—3. — Forray-utca 4. sz.

Gyár: Halász-utca 29—30.

Posta czim: Müller J. és fia Arad.

Felülmul minden eddig létezőt a

Sultán Rum,

mely a theának rendkívül kellemes és zamatos ízt kölcsönöz.

Ara 1/2 literes üveg 80 kr., 1 liter 1 frt 50 kr.

Kitünő ízével páratlanul áll a

Sultán thea.

Ara: 1 deka 10 kr., 1/8 kilo 1 frt, 1/4 kilo 2 frt.

Gyermekek és felnőtteknél egyaránt kipróbált kitünő hatásu szer
tüdőbaj, köhögés, nehéz lélegzés, angolkór, csuzos bajok ellen a

szagtalan, kellemes ízű, friss

Csukamájolaj.

Ara egy üvegnek 1 forint

Délmagyarország részére kizárólagos raktár:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratoriuma 126

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság.

Mérleg-számla 1902. évről.

Vagyon.	Korona	fill.	Korona	fill.	Téher.	Korona	fill.	Korona	fill.
Pénztár álladék			428.833	94	Alaptőke:			2,000.000	
Váltó-tárca álladék			7,520.215	11	5000 drb. 400 koronás részvényben				
Folyó számlai adósok:					Tartalékalap			1,330.910	62
értékpapirokkal és jelzalog bizto-					Betétek			12,123.817	16
sítékkal fedezve	5,152.383	77			Hitelezők			1,001.250	73
törvényhatóságoknál, részvénytár-					Visszleszámított váltók			1,614.415	
saságoknál és szövetkezeteknél					Magyar takarékpénztárak központi				
fedezet mellett	1,545.741	28	6,678.125	05	jelzalogbankjára átruházott jelz.				
Jelzalog kölcsönök			3,867.224	65	kölcsönök			717.418	43
Előlegek értékpapirokra			92.137		Föl nem vett osztalékok			1.980	
Más intézeteknél elhelyezett tőkék...			231.181	09	Be nem fizetett betét kamat adó...			23.303	70
Saját értékpapirok			271.860		Előre felvett kamatok			97.559	18
Ingatlan vagyon			50.000		Nyeremény egyenleg			262.450	98
Leltár álladék	17.364	43							
10% leírás	1.736	73	15.627	70					
Hátralékos kamatok			17.901	26					
			19,173.105	80				19,173.105	80

Kelt Aradon, 1902. évi december hó 31-én.

Heinrich Sándor, s. k.
vezérigazgató.

Földes Soma, s. k.
könyvvezető.

Az igazgatóság:

Vásárhelyi László, s. k.
elnök.

A felügyelő-bizottság:

Dr. Dálnoki Nagy Lajos, s. k.
elnök.

Hegedüs László, s. k. Salacz Gyula, s. k.
Kintzig János, s. k. Szalay Antal, s. k.
Ormos Péter, s. k. Urbán Iván, s. k.
Purgly János, s. k. Vajda Lajos, s. k.
Vásárhelyi Béla, s. k.
igazgatók.

Szathmáry János, s. k.
felügyelő biz. tag.

Daniel Endre, s. k.
felügyelő biz. tag.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság felügyelő-bizottságának jelentése a tizenharmadik rendes közgyűléshez.

Tisztelt közgyűlés!

Van szerencsénk az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaságnak 1902. évi mérlegére vonatkozólag a keresk. törvény 195. §-a és a társulati alapszabályok 83. §-a értelmében jelentésünket a következőkben terjeszteni elő.

A társulat vagyonkezelését, valamint a könyveléseket úgy az anyaintézetnél, valamint a fiókinézeteknél az elmúlt évben többször tüzetesen megvizsgáltuk s ennek alapján jelenthetjük, hogy úgy az ügykezelést, valamint a könyvelést mindenkor rendben levőnek és úgy a keresk. törvény, mint az alapszabályok intézkedéseinek teljesen megfelelőeknek találtuk.

Jelentjük továbbá, hogy az igazgatóság részéről elénkbe terjesztett mérleget, továbbá a veszteség- és nyereség-számlát behatóan megvizsgáltuk, az egyes könyvekkel összehasonlítottuk s úgy találtuk, hogy a kitüntetett eredmény, úgy az általunk 1902. évi december hó 31-én és következő napjain az

1902. évi december hó 31-iki állapotokra vonatkozólag meg-ejtett felvételekkel, valamint az egyes naplókcal és könyvekkel teljesen megegyezik s a keresk. törvény ide vonatkozó intézkedéseinek tökéletesen megfelel.

Ezek után a választmány és igazgatóságnak a kitüntetett 262.450 korona 98 fillér tiszta nyeresemény felosztását tárgyazó és az évi jelentésben foglalt azon javaslatához, hogy ebből 150.000 korona a befizetett 2,000.000 korona alaptőke osztaléka fejében a 13-ik számú szelvények bevonása mellett kifizetessék, 22.490 korona 20 fillér az igazgatóság jutalékára, továbbá 3000 korona a felügyelő-bizottság díjazására fordittassék, 86.960 korona 78 fillér pedig a tartalékalaphoz csatoltassék — hozzájárulunk és a t. közgyűlésnek elfogadásra ajánljuk.

Végre kérjük a t. közgyűlést, hogy az 1902. évet illetőleg úgy az igazgatóság, valamint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni szíveskedjék.

Kelt Aradon, 1903. évi február hó 8-án.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság felügyelő-bizottsága:

Szathmáry János, s. k.
felügyelő biz. tag.

Dr. Dálnoki Nagy Lajos, s. k.
felügyelő biz. elnök.

Daniel Endre, s. k.
felügyelő biz. tag.